

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Стратегія формування портфеля цінних паперів банку

Студентки 2 курсу бм групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Банківська справа»

Лахман
Вікторії
Вікторівни

Науковий керівник
канд. екон. наук

Жураховська
Людмила
Валентинівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2018

«ЗМІСТ»

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПОРТФЕЛЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ БАНКУ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ	
1.1. Економічна сутність та види інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів.....	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів.....	12
1.3. Процес управління інвестиційним портфелем банку.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ПОРТФЕЛЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ БАНКУ	
2.1. Аналіз інвестиційної діяльності банку ПАТ «БАНК 3/4».....	28
2.2. Порівняльний аналіз портфеля цінних паперів банку ПАТ «БАНК 3/4» і банків –конкурентів.....	35
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ПОРТФЕЛЕМ ЦІННИХ ПАПЕРІВ БАНКУ	
3.1. Оптимізація портфеля цінних паперів банку.....	42
3.2. Використання досвіду інвестиційної діяльності зарубіжних банків.....	50
3.3. Удосконалення цінних паперів банку.....	57
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	78

ВСТУП

Актуальність дослідження. Значимість банків на ринку цінних паперів не піддається сумніву. У більшості країн світу банки відіграють найважливішу роль на ринку цінних паперів.

Актуальність теми дослідження обумовлюється тим, що в умовах фінансово-економічної кризи, з одного боку, та потреб реформування економіки, з іншого, пріоритетним для України є вирішення проблеми нестачі фінансових ресурсів. Одним з сегментів вирішення цієї проблеми є ринок цінних паперів, який може служити джерелом отримання додаткових фінансових ресурсів. Подальший розвиток ринку цінних паперів загалом, і одного з суб'єктів цього ринку – комерційних банків зокрема, є необхідною умовою вирішення проблеми фінансових ресурсів України. Комерційні банки є одними з найстаріших фінансових інститутів, що акумулюють значний обсяг вільних коштів і сприяють їхньому перерозподілу в економіці.

Банки є найбільшими інвесторами на ринку корпоративних цінних паперів, оскільки через дочірні структури вони беруть участь у капіталах нефінансових установ та фінансово-промислових груп.

Значний внесок у розробку цих питань зробили провідні вітчизняні економісти Луців Б.Л.[11], Кльоба Л.Г.[10], Пересада А.А.[12], Матвійчук А.В.[24], Плаксіна Є.М.[40], Жураховська Л.В.[53].

Метою дослідження є розкриття теоретико-методологічних основ та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності банку на ринку цінних паперів.

Для досягнення цієї мети було визначено наступні завдання:

- розглянути основні теоретико-методологічні засади діяльності банків на ринку цінних паперів;
- дослідити економічну сутність банківської діяльності на ринку цінних паперів;

- провести огляд законодавчої бази діяльності банків на ринку цінних паперів;
- проаналізувати діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів України;
- визначити динаміку активності комерційних банків на світовому ринку цінних паперів;
- розглянути процес державного регулювання діяльності банків на ринку цінних паперів України в сучасних умовах;
- охарактеризувати перспективи розвитку та удосконалення діяльності банків на ринку цінних паперів.

Об'єктом дослідження виступає процес здійснення банківської діяльності на ринку цінних паперів України.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні питання організації діяльності комерційних банків України на фондовому ринку, виконання основних економічних функцій і завдань.

Методи дослідження. При написанні дипломної роботи нами були використані такі основні методи, як індуктивний та дедуктивний – для збору, систематизації та аналізу інформації; теоретичного узагальнення – задля розкриття сутності процесу здійснення банківської діяльності на ринку цінних паперів; спостереження, порівняльних переваг, економіко-статистичний, економічного аналізу – при аналітичному осмислення сучасного стану та особливостей здійснення та управління банківською діяльністю на ринку цінних паперів; розрахунково-конструктивний, графічний – при дослідженні та узагальненні залежностей між досліджуваними показниками.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові, а також підзаконні акти України, матеріали Державної служби статистики України, дані Асоціації українських банків та Національного банку України, наукові праці вітчизняних та закордонних

авторів, матеріали наукових, науково-практичних і науково-методичних конференцій, круглих столів та симпозіумів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у такому:

отримало подальший розвиток: узагальнення та удосконалення основних підходів щодо здійснення банківської діяльності на ринку цінних паперів; деталізація основних критеріїв, що лежать в основі вибору стратегії управління портфелем цінних паперів; теоретичні і методичні підходи щодо удосконалення діяльності банків на ринку цінних паперів.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати можуть бути використані при виборі банком стратегії формування портфеля цінних паперів, допоможуть визначити ключові пріоритети інвестиційної політики банку, переваги та недоліки, уникнути ризиків.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Публікації. Окремі результати дослідження знайшли відображення в науковій статті: Лахман В.В. Аналіз інвестиційної діяльності комерційних банків на ринку цінних паперів України // Стратегії розвитку фінансового ринку України: зб. наук. ст. студ. заочної форми навчання / відп. ред. Н.П. Шульга. – К.: Київ. нац. торг. - екон. ун-т, 2018. – 366 с. (С.342 -343).

Обсяг та структура роботи. Робота складається з 3 розділів, вступу, висновків, списку використаних джерел . Обсяг роботи складає 67 сторінок. В роботі представлено 19 таблиць, 1 рисунок, 3 додатки та використано 111 наукових джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПОРТФЕЛЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ БАНКУ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

1.1 Економічна сутність та види інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів.

Діяльність банків на ринку цінних паперів багатогранна. Вони виступають у ролі емітентів, інвесторів, фінансових посередників та інфраструктурних учасників ринку, займаються непрофесійною і професійною діяльністю з цінними паперами [95].

Сьогодні банки посідають чільне місце серед інститутів фінансового ринку країни, що пояснюється різноманіттям фінансових послуг та операцій, які притаманні їх діяльності та, які дозволяють залучати найбільшу кількість споживачів послуг та інвесторів. Банки є специфічним фінансовим посередником, який акумулює тимчасово непрацюючі грошові кошти населення та суб'єктів господарювання, перетворює їх у робочий капітал, тим самим підвищуючи інвестиційне навантаження на економіку [1, с. 207].

Доцільно буде розглянути сутність поняття «інвестиційної діяльності» та «інвестиційного портфеля» у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до сутності поняття «інвестиційний портфель банку» у науковій літературі*

№ з/п	Автор / Джерело	Підхід до сутності поняття «інвестиційний портфель банку»
1	Лаврушин О.І./ Банковское дело : [ученик] – [2-е изд., пере раб. и доп.] / под ред. О. И. Лаврушина. – М. : Финанси и статистика, 2002. – 670 с	Автор вважає, що інвестиційний портфель банку – це набір цінних паперів, придбаний з метою отримання доходів і підтримки ліквідності.

(Продовження таблиці)

2	Епіфанов А. О., Маслак Н.Г., Сало І.В./ Епіфанов А. О. Операції комерційних банків : [навчальний посібник] / А. О. Епіфанов, Н. Г. Маслак, І. В. Сало. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 523 с.	Група авторів А. О. Єпіфанов, Н. Г. Маслак, І. В. Сало визначають портфель цінних паперів як цілеспрямовану сформована сукупність фінансових інструментів, призначених для здійснення фінансового інвестування відповідно до розробленої інвестиційної політики.
3	Ігошин М.В./ Игошин Н. В. Инвестиции : Организация управления и финансирование : [учеб. для вузов по экон. Специальностям] / Н. В. Игошин. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : ЮНИТИ, 2001. – 542 с	Ігошин М.В. вважає, що інвестиційний портфель – це ширше поняття, і визначається як сукупність засобів, вкладених у цінні папери сторонніми юридичними особами і придбані банком, а також розміщені у вигляді термінових внесків інших банківських і кредитно-фінансових установ, включаючи засоби в іноземній валюті і вкладення в іноземні цінні папери.
4	Данілов О. Д./ Данілов О. Д. Інвестування : [навчальний посібник] / О. Д. Данілов, Г. М. Івашина, О. Г. Чумаченко. – Ірпінь, 2001. – 377с.	За визначенням О.Д. Данілова, ефективність цілеспрямованого формування сукупності об'єктів реального та фінансового інвестування для здійснення інвестиційної діяльності, а отже, і портфеля інвестицій, залежить від обраної стратегії.
5	Вовчак О.Д., Рушишко П.М., Андрейків Т.Я./ Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа : [підручник] / О. Д. Вовчак, Н. М. Рушишин, Андрейків Т. Я. – К. : Знання, 2008. – 564 с.	О. Д. Вовчак, П. М. Рушишко, Т. Я. Андрейків у своїй роботі визначають, що управління портфелем полягає у підтримці рівноваги між ліквідністю і прибутковістю, але потрібно зазначити, що допустимим портфелем є будь-який портфель, який може побудувати інвестор з наявних активів.

(Продовження таблиці)

6	Луців Б. Л./ Луців Б. Л. Інвестиційний банківський портфель / Б. Л. Луців. – К. : Лібра, 2002. – 192 с.	Б. Л. Луців зазначає, що інвестиційна політика банку за своєю сутнісною характеристикою це сукупність заходів, що спрямовані на розробку і реалізацію стратегії щодо управління портфелем інвестицій, за умови досягнення оптимального поєднання різних видів інвестицій з метою забезпечення ефективної діяльності, збільшення прибутковості операцій, підтримки допустимого рівня їх ризикованості і ліквідності балансу.
7	Бочаров В. В./ Бочаров В. В. Инвестиции / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2002. – 288 с.	За визначенням В. В. Бочарова, інвестиційна політика банку – це діяльність банку, що ґрунтується на активних операціях з цінними паперами і спрямована на забезпечення дохідності і ліквідності банківських капіталів з урахуванням фактору ризику.
8	Кльоба Л. Г./ Кльоба Л. Г. Інвестиційна політика банків України в умовах ринкової трансформації економіки [текст] / Л. Г. Кльоба // Інвестиції : практика та досвід. – 2008 р. – № 5. – С. 13– 16.	Л. Г. Кльоба інвестиційну політику визначає як сукупність заходів організації і управління інвестиційною діяльністю, які спрямовані на забезпечення оптимальних обсягів, структури та прибутковості інвестиційних активів.

*Примітка: складено автором за джерелами [7, 9,10, 11, 97, 98, 99]

Як видно з табл. 1.1,кожен з авторів має власне бачення з приводу інвестиційної діяльності та інвестиційного портфеля банку. Загалом, можна визначити, що спільним в таких підходах є бачення про досягнення ефективної діяльності та прибутковості інвестиційного портфелю банку. На мою думку, найбільш широко і повно охарактеризував інвестиційну діяльність Б. Л. Луців, адже він передбачив необхідність розробки стратегії та заходів, які потрібні для оптимального поєднання інвестицій і, як наслідок, збільшення прибутків, враховуючи при цьому ліквідність і ризики

Досліджуючи види інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів, необхідно відмітити, що, згідно Закону України «Про банки і

банківську діяльність», існують види банківських операцій на ринку цінних паперів України, що надаються нами у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Види банківських операцій на ринку цінних паперів України*

Вид	Назва банківської операції з цінними паперами
Емісійні	Пасивні операції, які здійснюються через випуск цінних паперів власного боргу.
Клієнтські	Посередницькі операції з цінними паперами, які здійснюються банками від імені, за рахунок та на користь клієнтів
Інвестиційні	Активні операції із вкладення власних та залучених фінансових ресурсів у фондові активи шляхом придбання відповідних цінних паперів на фондовому ринку від свого імені. Зазвичай, найчастіше банківські інвестиційні операції на фондовому ринку є двох видів: — виконання угод купівлі-продажу цінних паперів від свого імені та за свій рахунок шляхом виставлення власних цін купівлі-продажу із зобов'язанням їх купівлі та (або) продажу за заявленими цінами; — купівля цінних паперів з метою утримання їх у своєму розпорядженні строком більше ніж 1 рік.

*Примітка: складено автором за джерелом [100]

Інвестиційна діяльність банків передбачає вкладення коштів у цінні папери від свого імені і за свій рахунок. Метою інвестиційної діяльності є передусім отримання прибутку. Банки, як правило, — активні інвестори на ринку державних цінних паперів. Що стосується ролі банків на ринку корпоративних цінних паперів, то є істотні розбіжності в законодавстві різних країн. Залежно від ролі банків на цьому ринку умовно можна виділити три моделі організації ринку цінних паперів: банківську, небанківську і змішану. [37].

Банківська модель характеризується найактивнішою роллю банків (порівняно з іншими фінансовими посередниками) на ринку цінних паперів. Вони вкладають кошти як у державні цінні папери, так і в акції та облігації нефінансових компаній, здійснюють розміщення (андеррайтинг) цінних паперів, торгують ними, тобто займаються брокерською і дилерською

діяльністю, формують інфраструктуру ринку. В найбільш завершеному вигляді ця модель діє в Німеччині. Німецькій економіці притаманна активна участь банківського капіталу у формуванні капіталу нефінансового сектора. Німецькі банки контролюють великі пакети акцій промислових фірм, активно впливають на діяльність Ради директорів цих фірм, тобто виступають у ролі стратегічних інвесторів. [37].

Небанківська модель (її ще називають американською моделлю) обмежує інвестиційну і посередницьку діяльність банків (депо-зитних установ) на ринку корпоративних цінних паперів. Так, у США згідно з законом Гласа-Стігала (1933 р.) банкам до недавнього часу заборонялося займатися розміщенням (андеррайтингом), купівлею і продажем акцій нефінансових компаній, була обмежена їх діяльність із корпоративними облігаціями. Активну діяльність на ринку корпоративних цінних паперів у США проводять спеціальні інвестиційні інституції, зокрема інвестиційні банки, компанії, фонди. [37].

Змішана модель характеризується присутністю і діяльністю на ринку корпоративних цінних паперів як банків, так і спеціальних інвестиційних інституцій. [37].

Значне місце в діяльності банків на ринку цінних паперів посідає посередницька діяльність, пов'язана з наданням послуг своїм клієнтам, тобто клієнтські операції [37].

Функціональна спрямованість діяльності того чи іншого банку визначає доцільність організації в межах підрозділу для здійснення операцій з цінними паперами таких відділів: відділ, що аналізує і прогнозує кон'юнктуру ринку цінних паперів і розробляє відповідні рекомендації для банку (інформаційно-аналітичний відділ); відділ, що здійснює емісію власних цінних паперів; відділ, що управляє портфелем цінних паперів банку (інвестиційний відділ); відділ, що займається брокерським обслуговуванням клієнтів; відділ, що управляє коштами клієнтів (трастовий відділ); відділ, що укладає угоди стосовно цінних паперів (торговий відділ або фронт-офіс);

відділ, що оформляє угоди стосовно цінних паперів (бек-офіс); депозитарій.[37]

Залежно від обсягів діяльності на ринку цінних паперів, її спрямованості та фінансових можливостей банки можуть спрощувати структуру підрозділу для здійснення операцій з цінними паперами чи, навпаки, ускладнювати її, зокрема, вводити в роботу окремих відділів спеціалізацію за продуктовим принципом, базуючись на окремих інструментах ринку [37].

Банківська інвестиційна діяльність — це діяльність, зосереджена на активному залученні інвестиційних ресурсів та ефективному вкладенні банком реальних та фінансових інвестицій, а також сприянні підприємствам у залученні інвестицій, з метою отримання прибутку та максимального задоволення потреб клієнтів у ресурсах, необхідних для реалізації інвестиційних проектів [101].

Практика функціонування вітчизняного ринку цінних паперів свідчить про недостатню активність банківських установ як інвесторів цього ринку, незначні обсяги їхніх вкладень у фондові цінності. Така позиція банків, з одного боку, гальмує розвиток вітчизняного ринку цінних паперів, а з іншого — обмежує доходи від операцій з цінними паперами [12; 95].

Таким чином, ми дослідили економічну сутність та види інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів. У результаті нашого дослідження ми дійшли висновку, що сутність інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів полягає в активному залученні інвестиційних ресурсів та вкладенні банком інвестицій, з метою отримання прибутків, а також задоволенні потреб клієнтів у ресурсах, що потрібні для реалізації інвестиційних проектів. Щодо видів інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів, то банківські установи виступають інвесторами, емітентами та посередниками. В ході дослідження економічної сутності інвестиційної діяльності банків, ми виокремили, що банк як інвестор займається вкладенням коштів у окремі цінні папери та займається формуванням

портфеля цінних паперів, банк як посередник може виконувати функції андерайтера, дилера та брокера, а банк як емітент може випускати цінні папери, організовувати їх розміщення на первинному ринку та ін..

1.2 Нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів.

Ефективність інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів залежить від стану банківської системи. Розвиток банківської системи та виконання нею поставлених цілей і пріоритетних завдань можливі за таких умов: забезпечення сталого розвитку економіки держави; усунення диспропорцій у структурі та темпах розвитку економіки України та її банківської системи; проведення ефективної макроекономічної політики; збалансованість бюджетної політики, що базується на своєчасній підготовці та затвердженні реальних бюджетів усіх рівнів та їх виконання; розвиток комплексності та системності законодавства з метою усунення існуючих колізій та прогалин; розвиток фінансових ринків [106, с. 16].

Державне регулювання діяльності банків на фондовому ринку, зокрема їх інвестиційної діяльності, здійснюють Національний банк України (далі - НБУ) та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі - НКЦПФР). Основними законодавчими актами, які регулюють інвестиційну діяльність банків на фондовому ринку, є закони України "Про Національний банк України", "Про банки і банківську діяльність", "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні", "Про цінні папери та фондовий ринок", "Про акціонерні товариства", "Про інвестиційну діяльність". [2,3,4,90,91]

Дослідження нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів України надається нами в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Дослідження нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів України*

Нормативний / законодавчий акт [Джерело]	Положення щодо нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності банків
Закон України “Про інвестиційну діяльність” [103]	<i>Законодавство що регулює загальні (базові) умови здійснення інвестиційної діяльності на території України.</i> Основним нормативним актом цього розділу є Закон України “Про інвестиційну діяльність”, який визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності. Він містить визначення ключових понять; встановлює об’єкти та суб’єкти інвестиційної діяльності, а також розкриває їхні права та обов’язки; окреслює джерела фінансування інвестиційної діяльності; закріплює цілі та форми державного регулювання інвестиційної діяльності; передбачає державну підтримку інвестиційної діяльності; забезпечує гарантії прав суб’єктам інвестиційної діяльності; встановлює їхню відповідальність та умови припинення такої діяльності.
Закони України: “Про інститути спільного інвестування”, “Про господарські товариства”, “Про акціонерні товариства”, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів” [103]	<i>Законодавство щодо інвестиційної діяльності господарських товариств, об’єднань підприємств та інститутів спільного інвестування.</i> Основними нормативно-правовими актами цього розділу є закони України: “Про інститути спільного інвестування”, “Про господарські товариства”, “Про акціонерні товариства”, яким передбачено захист міноритарних акціонерів (акціонерів із незначною часткою в капіталі). Прийняття закону про захист прав міноритарних інвесторів є важливим для інвестиційної привабливості України, оскільки незахищеність їхніх прав є однією з основних причин відсутності припливу іноземного капіталу в Україну.

(Продовження таблиці)

Закони України: “Про цінні папери і фондовий ринок”, “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”, “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” [103]	Законодавство щодо регулювання фінансових інвестицій (ринку цінних паперів). Правовою основою цього регулювання є закони України: “Про цінні папери і фондовий ринок”, “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”.
---	---

*Примітка: Складено автором за джерелами [103]

По-перше, в межах наданих йому повноважень НБУ надає письмовий дозвіл на здійснення банками прямих інвестицій, в тому числі в цінні папери. Чинним банківським законодавством України визначено, що банк має право здійснювати діяльність щодо інвестицій [2, ст. 47].

Інвестиціями вважаються всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект [4, ст. 1].

Банки мають право здійснювати інвестиційні операції за рахунок власних коштів і від власного імені лише на підставі письмового дозволу НБУ. Про надання дозволу або про відмову у його наданні банк повідомляється листом НБУ. Якщо НБУ приймає рішення про відмову в наданні дозволу, в листі зазначаються підстави для відмови. Проте Закон України "Про банки і банківську діяльність" передбачає право банку здійснити інвестицію без письмового дозволу, якщо:

- 1) інвестиція у фінансову установу становить у сукупності не більш як 1% статутного капіталу банку;
- 2) інвестиція здійснюється до статутного капіталу бюро кредитних історій, що має ліцензію спеціально уповноваженого органу Національної академії державного управління виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг. [2, ст.50]

При цьому банку не дозволяється вкладати кошти в товариства з повною відповідальністю. Закон визначає, що пряма та/або опосередкована участь

банку у статутному капіталі будь-якої юридичної особи не має перевищувати 15% статутного капіталу банку. Усі інвестиції банку не мають перевищувати 60% розміру статутного капіталу банку. Ці вимоги не застосовуються в разі, якщо:

- 1) акції та інші цінні папери придбані банком у зв'язку з реалізацією права заставодержателя і банк не утримує їх більше одного року;
- 2) інвестиція здійснюється в статутний капітал банку - учасника банківської групи;
- 3) цінні папери придбані банком за договором про андерайтинг та перебувають у власності банку не більше одного року;
- 4) акції та інші цінні папери придбані банком за рахунок та від імені своїх клієнтів [2, ст. 50].

Виконання банками ліцензійних вимог контролює НКЦПФР, якій законодавством надано право в разі здійснення діяльності на ринку цінних паперів без ліцензії, якщо законом передбачено її одержання для здійснення такої діяльності, застосувати до банків фінансові санкції у вигляді штрафу. Крім застосування фінансових санкцій за правопорушення, НКЦПФР може за наявності обґрунтованих підстав зупиняти або анулювати ліцензію на право провадження професійної діяльності на фондовому ринку, яку було видано такому професійному учаснику фондового ринку [3, ст. 11].

Контроль за дотриманням банками встановлених економічних нормативів здійснюється НБУ на постійній основі. Економічні нормативи банки розраховують на підставі щоденних балансів і додаткових даних. Звіт про дотримання банками нормативів інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11), загальної суми інвестування (Н12) подається до НБУ щомісячно. Якщо банками не дотримуються вказаних економічних нормативів Н11 та Н12 або не подається, несвоєчасно подається чи подається не в повному обсязі звітність, встановлена НБУ, останній має право застосувати до "порушників" відповідні заходи впливу. Чинне банківське законодавство визначає такі заходи впливу до банків за

порушення ними банківського законодавства та нормативно-правових актів, встановлених економічних нормативів: письмове застереження; укладення угоди з банком про виправлення ситуації; скликання загальних зборів учасників банку, спостережної ради банку, правління (ради директорів) банку для прийняття програми фінансового оздоровлення або плану реорганізації банку; видання розпорядження про: зупинення виплати дивідендів чи розподілу капіталу в будь-якій іншій формі, установлення для банку підвищених економічних нормативів, обмеження, зупинення чи припинення проведення окремих видів здійснюваних банком операцій з високим рівнем ризику, заборону надавання бланкових кредитів, накладання штрафів на банки, заборону власнику істотної участі в банку використовувати право голосу придбаних акцій (паїв), відсторонення посадової особи банку від посади [2, ст. 73].

Проаналізуємо законодавчі акти щодо регулювання фондового ринку України та наведемо характеристику про кожному з них, огляд зображено у вигляді таблиці 1.4. [104, с.115]

Таблиця 1.4

Характеристика деяких законодавчих актів регулювання фондового ринку України *

Законодавчі акти	Характеристика
Цивільний кодекс України, Кодекс про адміністративні правопорушення та кримінальний кодекс України, закони України: «Про власність», «Про підприємництво», «Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні»	Встановлює правовідносини власності між фізичними та юридичними особами, види і форми цивільно-правових договорів щодо власності регулюють відносини на фондового ринку та застосовує адміністративні санкції у разі порушення законодавства

(Продовження таблиці)

Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок»	Визначає види цінних паперів, встановлює порядок випуску та обігу цінних паперів на ринку, визначає вимоги стосовно реєстрації емітентами випуску акцій і облігацій та інформації про їх випуск у відповідному державному органі.
Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»	Визначається мета і форми державного регулювання фондового ринку, органи, що здійснюють державне регулювання, зокрема Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, її завдання, функції, повноваження
Закон України «Про господарські товариства»	Встановлює порядок створення, функціонування та діяльності господарських товариств у тому числі акціонерних, порядок випуску акцій емітентом, визначає особливості діяльності закритих і відкритих акціонерних товариств.
Укази Президента «Про корпоратизацію» «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії», «Про Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку»	Забезпечують проведення фінансової та інвестиційної політики в Україні

*Примітка: Складено автором за джерелами [104, ст.115]

У розділі III Закону про цінні папери визначено виключний перелік випадків непоширення вимог щодо необхідності оформлення проспекту цінних паперів емітентом, чітко сформульовано статті, що стосуються оформлення, затвердження, оприлюднення проспекту цінних паперів та періоду чинності такого проспекту, скасовано оприлюднення проспекту цінних паперів у паперовій формі. [6]

Окрім того, удосконалено норми стосовно регулярної інформації про емітента, зокрема розмежовано вимоги до публічних і приватних акціонерних товариств, зменшено період розкриття інформації про власників голосуючих акцій приватних акціонерних товариств із 10% до 5%, вилучено додаткові вимоги щодо розкриття інформації окремими категоріями емітентів, змінено механізм виплати дивідендів. Також Закон передбачає

доступ до документів акціонерного товариства, що містять відомості про фінансово-господарську діяльність акціонерного товариства, кожному акціонеру, який володіє значним пакетом акцій, а саме — у розмірі 10% та більше.[6]

Із 01.01.2018 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» від 16.11.2017 р. № 2210-VIII. Однак окремі його положення діятимуть із 01.05.2018, 01.07.2018 та 01.01.2019.[105]

Згідно із «Прикінцевими та перехідними положеннями» цього Закону:

1. До 01.07.2019 розміщення акцій приватним акціонерним товариством, зареєстрованим до дня набрання чинності цим Законом, може здійснюватися шляхом безпосередньої письмової пропозиції акцій такого акціонерного товариства заздалегідь визначеному колу осіб, кількість некваліфікованих інвесторів серед яких не може становити або перевищувати 150 осіб, а також серед акціонерів такого товариства.[105]

2. Базові проспекти емісії цінних паперів, зареєстровані до дня набрання чинності цим Законом, є недійсними з дня набрання чинності цим Законом. [105]

3. Усі емітенти (крім інститутів спільного інвестування), що здійснювали публічне розміщення цінних паперів до дня набрання чинності цим Законом, вважаються такими, що не здійснювали публічної пропозиції цінних паперів, окрім тих емітентів, які оприлюднили повідомлення про те, що вони вважаються такими, які здійснювали публічну пропозицію цінних паперів, у порядку, установленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. [105]

4. Емітенти, цінні папери яких перебувають у лістингу на день набрання чинності цим Законом, вважаються такими, що здійснили публічну пропозицію цінних паперів. [105]

5. До акціонерних товариств, які вважаються такими, що не здійснювали публічної пропозиції акцій, застосовуються вимоги Закону України «Про акціонерні товариства» у частині регулювання діяльності приватних акціонерних товариств. [105]

6. Акціонерні товариства не зобов'язані вносити зміни до свого найменування у зв'язку з унесенням цим Законом змін до ч. 2 ст. 5 Закону України «Про акціонерні товариства». [105]

7. Положення ст. 68 Закону України «Про акціонерні товариства» не застосовуються до публічних акціонерних товариств під час прийняття ними рішення про зміну типу товариства, за умови, якщо:

- 1) статутом такого товариства передбачено функціонування й створено наглядову раду та її комітети;
- 2) статутом такого товариства передбачено та сформовано наглядову раду шляхом кумулятивного голосування;
- 3) статутом такого товариства передбачено та наглядова рада такого товариства складається не менш як на одну третину з незалежних директорів, при цьому кількість незалежних директорів становить не менше двох осіб. [105]

У разі прийняття публічним акціонерним товариством рішення про зміну типу товариства до такого акціонерного товариства вимоги щодо розкриття інформації, передбачені абз. 1 ч. 8 ст. 40 й абз. 1 ч. 4 ст. 41 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», застосовуються з дати прийняття ним рішення про зміну типу товариства. [105]

8. Статути та внутрішні положення підлягають приведенню у відповідність із цим Законом:

- для публічних акціонерних товариств і банків — до 01 січня 2019 року;
- для решти акціонерних товариств — до 01 січня 2020 року.

9. Зміни, унесені цим Законом до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» щодо відомостей, які додатково мають бути оприлюднені в

Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, застосовуються до відомостей, що виникнуть після дня набрання чинності цим Законом.[105]

Таким чином, ми дослідили державне регулювання на ринку цінних паперів України. Нами було охарактеризовано основні законодавчі акти, їх вплив та значення на ринку цінних паперів. Також, наша увага була звернена на передбачення дозволу і відмови банку для здійснення інвестиційної діяльності, причини і фактори, які на це впливають. Наведено зміни до законодавства та основні положення, які впливають на державне регулювання на ринку цінних паперів. Загалом, можна зробити висновок, що законодавство головним чином впливає на ефективність і розвиток інвестиційної діяльності, а його вдосконалення є ключовим моментом розвитку ринку цінних паперів в Україні.

1.3. Процес управління інвестиційним портфелем банку.

Головна мета при формуванні портфеля – досягнення найбільш оптимального поєднання між ризиком і доходом для інвестора. За визначенням О.Д. Данілова, ефективність цілеспрямованого формування сукупності об'єктів реального та фінансового інвестування для здійснення інвестиційної діяльності, а отже, і портфеля інвестицій, залежить від обраної стратегії [7].

Класичною інтерпретацією розвитку інвестиційної діяльності стало розмежування та виокремлення п'яти основних етапів управління інвестиціями Ф. Фабозці, а саме: формулювання інвестиційних цілей, формування інвестиційної політики, вибір портфельної стратегії, вибір активів вимірювання й оцінка ефективності інвестицій [8].

Перший етап процесу управління портфелем інвестицій визначено як формулювання інвестиційних цілей та який повністю залежить від пріоритетних завдань банку.

Грунтуючись на практичних особливостях діяльності банків, серед портфельних стратегій А. А. Пересада, Т. В. Майорова виділяють два основні підходи до управління банківськими портфелями фінансових інвестицій – активні й пасивні інвестиційні стратегії [12].

Наступним етапом управління інвестиційним портфелем банку після того, як обрано портфельну стратегію, є безпосереднє формування портфеля інвестицій з вибором активів, які будуть включені в цей портфель, з визначенням їх кількісних характеристик. Оцінка ефективності інвестицій є останнім етапом процесу управління інвестиціями, насправді це не зовсім так, оскільки процес управління, як ми вже зазначали раніше, є безперервним процесом, що постійно поновлюється [13].

Аналіз основних етапів управління портфелем інвестицій визначив другий істотний недолік процесу – відсутність врахування факторного впливу як чинників зовнішнього, так і внутрішнього середовища, що є дуже логічним зауваженням у контексті діяльності банків як на ринку цінних паперів, так і в межах їх функціонування як основних учасників фінансового ринку, результатом чого є мобілізація та перерозподіл значної частини ресурсних потоків країни. (рис.1.1).[13]

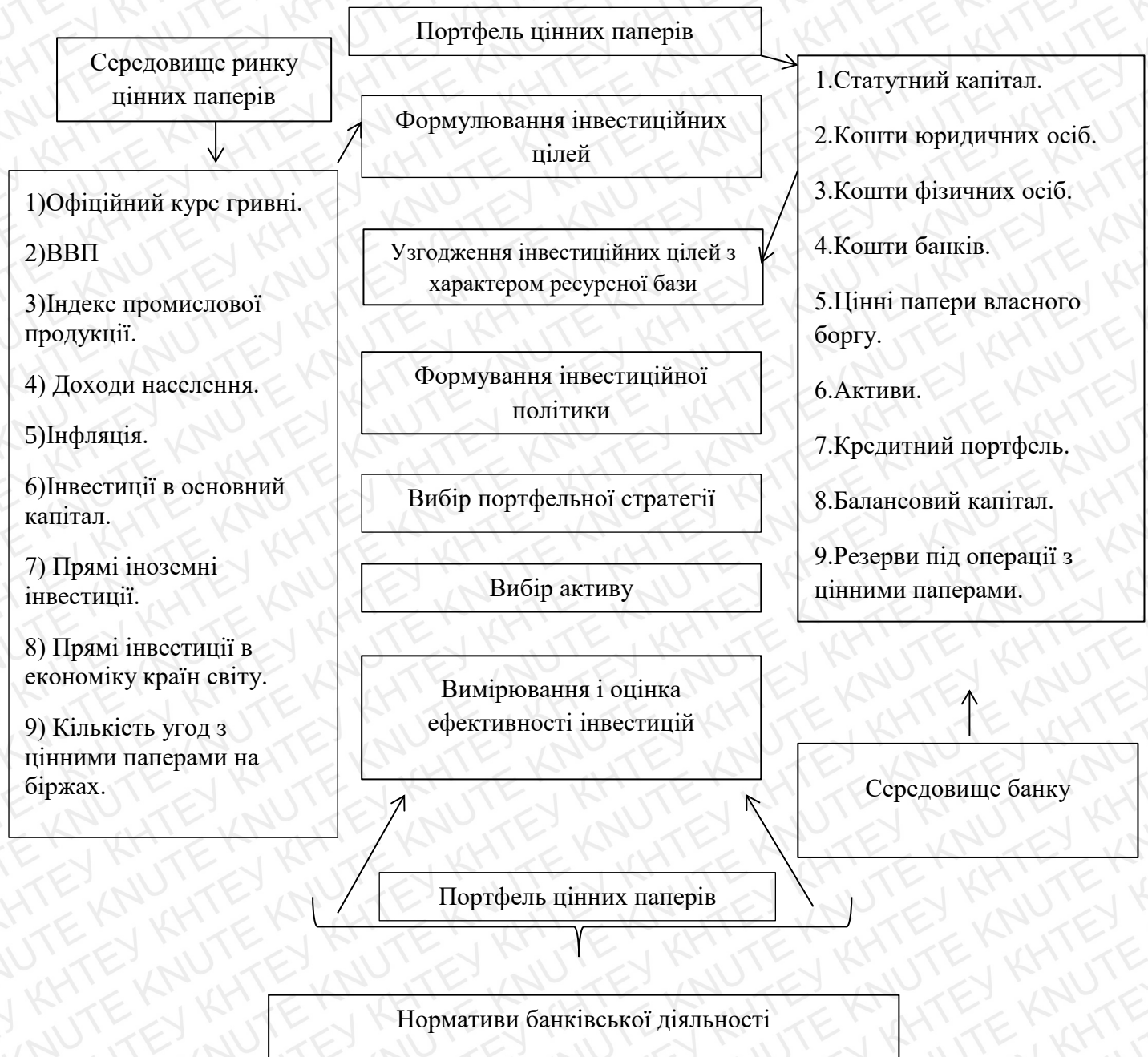

Рис. 1.1 Етапи управління портфелем цінних паперів банку з урахуванням граничних чинників*

*Примітка: складено автором за джерелом [13]

На основі теоретичного дослідження Матвійчук А.В. [24] визначено специфіку активного та пасивного методів управління, виявлено їх переваги та недоліки (табл. 1.5)

Таблиця 1.5

**Порівняльна характеристика активного та пасивного методів
управління портфелем цінних паперів***

Критерій	Активне управління	Пасивне управління
Сутність	Постійне та ретельне відстеження і своєчасне придбання фінансових інструментів, що відповідають інвестиційним цілям портфеля, а також швидку зміну складу фінансових інструментів у портфелі у разі невідповідності інвестиційним цілям.	Припущення щодо відносної інформаційної достатності ринку ЦП
Мета	Систематичний пошук на ринку й залучення до портфеля ефективних ринкових інструментів та максимально швидко позбавлення неефективних активів.	Забезпечення дохідності диверсифікованого портфеля на рівні середньо ринкових показників за максимального захисту портфельних інвестицій від негативного впливу неринкових специфічних чинників
Сприйняття ризику цінних паперів	Припущення щодо інформаційної неефективності фінансового ринку, існування з огляду на це можливостей пошуку точнішого оцінювання вартості цінних паперів і доцільності прогнозування майбутніх змін ринкових цін.	Довіра до ринку і діяльність відповідно до його плану
Завдання управління	Залучати до портфеля ефективні ринкові інструменти та максимально швидко позбутися неефективних активів.	Формування диверсифікованого набору ЦП за умови певного гарантування прийнятих рівнів дохідності та ризику, розрахованих на тривалий термін.
Рівень стійкості портфеля	Мінливий портфель	Незмінний протягом тривалого часу
Розмір фінансових витрат	Вимагає значних фінансових втрат, оскільки потребує активної, інформативної, аналітичної, експертної діяльності на ринку цінних паперів на підставі використання різних методів дослідження.	Порівняно низький рівень накладних витрат

(Продовження таблиці)

Обороти з купівлі-продажу ЦП	Великі	Незначні
Специфіка підприємства, що їх використовують	Потужні корпорації, фінансові інститути й банківські установи, що володіють великим портфелем цінних паперів.	Використовують невеликі інституційні інвестори
Рівень диверсифікації	Низький	Високий
Рівень ризику	Високий	Помірний
Методи управління	На основі кривої дохідності	Індексний метод, політика короткотермінового акцепту, інвестування у неефективні активи
Умови застосування	Наявність високопрофесійних фахівців, безперервність процесу.	Достатня насиченість фондового ринку фінансовими активами високої якості
Недоліки	Великий ризик втрат.	Дохідність портфеля свідомо обмежується з метою зниження ризику, немає можливості захисту від кризи фондового ринку.

*Примітка: складено автором за джерелом: [24]

Отже, як одному, так і іншому методу притаманні свої переваги та недоліки. З огляду на актуальність даного напрямку дослідження вченими здійснюються спроби пошуку шляхів та напрямів удосконалення методичних підходів до управління портфелем цінних паперів. Так, розглядається підхід, оснований на об'єднанні пасивного та активного управління фінансовими активами на визначених часових проміжках [23]. Для зменшення негативних характеристик активного та пасивного методів управління пропонується використовувати помірно активний та помірно пасивний підхід [28].

Вирішення завдання зниження ризику та досягнення найкращого співвідношення обсягів та видів цінних паперів у портфелі досягається за умов оптимальної диверсифікації, відповідно до якої портфель має складатися з 10—15 видів цінних паперів, максимум — 20 паперів. Якщо у портфелі цінних паперів менш 10 видів, то досягти відчутного зниження портфельного ризику майже неможливе. Навпаки, надмірна кількість видів

цінних паперів, як правило, потребує додаткових високих операційних витрат на вивчення кон'юнктури фондового ринку, його фундаментального і технічного аналізу на придбання невеликих пакетів цінних паперів. [107]

Керування таким портфелем значно ускладнюється внаслідок збільшення обсягів робіт з моніторингу та контролю ефективності як портфеля в цілому, так і його складових. Крім того, збільшується вірогідність купівлі цінних паперів з недостатнім рівнем ліквідності, дохідності або з високим рівнем ризику. Управління банківським портфелем цінних паперів зводиться до підбору видів цінних паперів із зазначеними характеристиками: рівнем доходу, ліквідності та ризику. [107]

Серед наукових розробок вітчизняних вчених щодо моделювання оптимізаційного портфеля цінних паперів та управління ним слід виділити у табл.1.6.

Таблиця 1.6

Наукові розробки вчених щодо моделювання оптимізаційного портфеля цінних паперів та управління ним*

№ з/п	Автор	Наукові розробки
1	Матвійчук А.А.	Запропоновано оптимізаційну модель з екстремальними обмеженнями на основі нового критерію оптимізації, що базується на використанні коефіцієнт та компаундування. Застосування запропонованого критерію дозволяє враховувати фактор часу і робити порівнювальною ефективність різних цінних паперів різних періодів.
2	Ганчук А.А.	Вперше запропоновано технологію моделювання критичних явищ, що ґрунтується на вейвлет перетворенні часового ряду і подальшого аналізу цього перетворення, та розроблено на базі пакета MatLab оригінальний інструментарій для моделювання структурних та динамічних властивостей світового ринку цінних паперів
3	Хмеленко О.В.	Удосконалені методика аналізу стану фондового ринку на основі авторегресійних інтегрованих моделей; методичний підхід до обґрунтування критеріїв оптимізації портфеля цінних паперів, що забезпечує можливість підприємствам ефективного управління ними; методика формування інвестиційного портфеля підприємства з урахуванням принципів і вимог на основі узагальнення класичної і сучасної теорії.

(Продовження таблиці)

4	Харченко А.О.	Розроблена економіко-математична модель, яка базується на теоретико-ймовірнісному підході, дозволяє істотно підвищити якість сформованого портфеля, вона підвищує оперативність і якість рішень стосовно вибору структури портфеля
5	Притула Н.І.	Удосконалено методичний підхід до кредитно-рейтингової оцінки на основі теорії нечітких множин, який передбачає подання результатів рейтингування за Національною рейтинговою шкалою, запропоновано можливість його використання при управлінні портфелем цінних паперів, розроблено модель формування оптимального портфеля цінних паперів на основі кредитно-рейтингової оцінки підприємств-емітентів. Використання такої моделі формування оптимального портфеля цінних паперів дозволяє обирати бажану інвестиційну стратегію та приймати відповідні рішення для будь-якого підприємства емітента, цінні папери якого представлені на ринку цінних паперів

*Примітка: складено автором за джерелами: [24,21,34,33,29]

В першому розділі було проаналізовано теоретично-правові основи формування портфеля цінних паперів банку на ринку цінних паперів. Визначено економічну сутність та види інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів. Можна виокремити діяльність банку на ринку цінних паперів як інвестора та як посередника. Якщо говорити про діяльність банку як інвестора, то в такому випадку банк діє від власного імені та за свій рахунок, що передбачає вкладення коштів в цінні папери та формування портфеля цінних паперів. Банк як посередник, насамперед, займається андеррайтингом, брокерською та дилерською діяльністю. Державне регулювання діяльності банків на фондовому ринку, зокрема їх інвестиційної діяльності, здійснюють Національний банк України (далі - НБУ) та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі - НКЦПФР). Основними законодавчими актами, які регулюють інвестиційну діяльність банків на фондовому ринку, є закони України "Про Національний банк України", "Про банки і банківську діяльність", "Про державне регулювання

ринку цінних паперів в Україні", "Про цінні папери та фондовий ринок", "Про акціонерні товариства", "Про інвестиційну діяльність"[2,3,4,90,91].

На мою думку, на формування портфеля цінних паперів впливають безліч чинників, а також методи та інструменти, які використовуються в процесі цього формування. Важливо аналізувати діяльність банку на ринку цінних паперів з усіх аспектів, передбачаючи можливі втрати, ризики і взагалі можливості фінансової установи на ринку цінних паперів. Визначення доцільної стратегії та цілей інвестиційної політики банку, що врегульовані законодавчо є запорукою прибутковості і мінімізації ризиків.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ПОРТФЕЛЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ БАНКУ

2.1 Аналіз інвестиційної діяльності банку ПАТ «БАНК 3/4» .

Для того, щоб здійснити аналіз інвестиційної діяльності банку ПАТ «БАНК 3/4», ми аналізуємо:

1. Формування прибутку від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж;
2. Динаміку портфеля цінних паперів банку;
3. Зміни у портфелі цінних паперів банку;
4. Динаміку активів і частки портфеля на продаж та основних засобів в активах банку.

ПАТ «БАНК 3/4» здійснює операції з цінними паперами, передбачені чинним законодавством України. Обслуговування операцій з цінними паперами є одним з основних видів діяльності ПАТ «БАНК 3/4». Банк надає послуги юридичним та фізичним особам за операціями з цінними паперами на фондовому ринку України. Банк є членом Асоціації «Українські фондові торговці» та Професійної асоціації учасників ринків капіталу та деривативів. Банк підключений до торгових терміналів бірж:[43]

- ПАТ «ФОНДОВА БІРЖА ПФТС»
- ПАТ «ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА».

ПАТ «БАНК 3/4» має ліцензії Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження професійної діяльності на фондовому ринку - діяльності з торгівлі цінними паперами, а саме:

- брокерської діяльності: серії АЕ № 294791, дата видачі ліцензії: 30.04.2015 року. Строк дії ліцензії з 01 травня 2015 року необмежений;

- дилерської діяльності: серії АЕ № 294792, дата видачі ліцензії: 30.04.2015 року. Строк дії ліцензії з 01 травня 2015 року необмежений;

Банк у рамках провадження діяльності з торгівлі цінними паперами може здійснювати: купівлю, продаж, міну, операції РЕПО, позику цінних паперів або інших фінансових інструментів від імені та за рахунок клієнтів; купівлю, продаж, міну, операції РЕПО, позику цінних паперів або інших фінансових інструментів від свого імені за рахунок клієнтів; купівлю, продаж, міну, операції РЕПО, позику цінних паперів або інших фінансових інструментів від свого імені та за власний рахунок; консультації щодо здійснення фінансових інвестицій у цінні папери та інші фінансові інструменти.[43]

Банк має визначені тарифи на послуги торговця цінними паперами (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Тарифи на послуги торговця цінними паперами ПАТ «БАНК 3/4»*

№	Назва послуг	Вартість послуг, грн.
1	Надання послуг торговця цінними паперами - вчинення правочинів з купівлі, продажу або міни цінних паперів від імені та за рахунок клієнта на виконання договору на брокерське обслуговування на підставі разових замовлень клієнта.	0,01% від договірної вартості цінних паперів зазначених в договорі купівлі-продажу цінних паперів, але не нижче ніж 2 000,00 грн. за кожний укладений договір.
2	Надання послуг торговця цінними паперами - вчинення правочинів з купівлі облігацій внутрішніх державних позик України за 30 або менше днів до дати погашення від імені та за рахунок клієнта на виконання договору на брокерське обслуговування на підставі разових замовлень клієнта.	2,4% від договірної вартості цінних паперів зазначених в договорі купівлі-продажу цінних паперів, але не нижче ніж 2 000,00 грн. за кожний укладений договір.
3	Надання послуг повіреного - вчинення правочинів з купівлі, продажу або міни цінних паперів від імені та за рахунок довірителя на виконання договору доручення.	0,02% від договірної вартості цінних паперів зазначених в договорі купівлі-продажу цінних паперів, але не нижче ніж 2 000,00 грн. та не більше 10 000,00 грн. за кожний укладений договір

*Примітка: складено автором за джерелом [43]

ПАТ «БАНК 3/4» здійснює депозитарну діяльність депозитарної установи, згідно чинного законодавства України. Банк надає послуги юридичним та фізичним особам (резидентам та нерезидентам).

Банк співпрацює з наступними депозитаріями: Центральний депозитарій - ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕПОЗИТАРІЙ УКРАЇНИ»; Депозитарій Національного банку України.

Банк є членом Професійної асоціації учасників ринків капіталу та деривативів. ПАТ «БАНК 3/4» має ліцензію Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження професійної діяльності на фондовому ринку - депозитарної діяльності депозитарної установи: серія АЕ №263215 дата видачі ліцензії: 20.08.2013 року. Строк дії ліцензії з 12.10.2013 р. необмежений.[43]

Зобразимо аналіз динаміки активів і основних засобів та їх частки в портфелі на продаж в табл.2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки активів та частки портфелю на продаж і основних засобів в активах ПАТ «БАНК 3/4» у 2016-2018 рр. станом на 30.09, тис. грн.*

№ з/п	Показники	Вартість			Відхилення			
					абсолютне		відносне, темпи росту	
		2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017	2017/2016	2018/2017
	Активи							
1	Цінні папери в портфелі банку на продаж, тис. грн.	2815	263783	0	260968	-263783	9370,6	0
1.1	Частка, %	0,035	0,00037	0	0,03463	-0,00037	1,057	0
2	Основні засоби та нематеріальні активи, тис. грн.	58589	59885	55409	1296	-4476	102,21	92,53
2.1	Частка, %	0,0017	0,0016	0,0018	0,0001	-0,0002	0,98	1,08
3	Всього активів, тис. грн.	814050	1145564	947861	331514	-197703	140,72	82,74
3.1	Частка, %	0,00012	0,00008	0,0001	0,0003	0,0005	66,7	125

*Примітка: складено автором за джерелом [43]

Таким чином проаналізувавши динаміку активів та основних засобів і їх часток у портфелі на продаж, можна зробити висновок, що портфель цінних паперів на продаж характеризується зростанням з 2016 по 2017 рр. на 260968 тис. грн. Основні засоби та нематеріальні активи за 2017 р. зросли на 1296 тис. грн. в порівнянні з 2016 роком, а у 2018 році знизились відносно 2017 року на 4476 тис. грн. Активи загалом мали тенденцію до зростання у 2017 році і в порівнянні з 2016 роком збільшились на 331514 тис. грн., відповідно у 2018 році зменшились на 197703 тис. грн.

Розглянемо формування прибутку ПАТ «БАНК ¾» у 2016-2018 рр.(табл.2.3)

Таблиця 2.3

**Формування прибутку ПАТ «БАНК ¾» у 2016-2018 рр. станом на 30.09,
тис. грн.***

Показники	Вартість, тис. грн.			Відхилення			
	2016	2017	2018	абсолютні, тис. грн.		відносні, %	
				2017/ 2016	2018/ 2017	2017/ 2016	2018/ 2017
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж	5337	107	0	-5230	-107	2	0
Чистий прибуток	56034	59854	45687	3820	-14167	106,81	76,33

*Примітка: складено автором за джерелом [43]

Нами було проаналізовано формування прибутку ПАТ «БАНК ¾» протягом 2016-2018 рр. Таким чином, можна підсумувати, що результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж має тенденцію до зниження, в 2017 році він знизився на 5230 тис. грн.. в порівнянні з 2016 роком. Чистий прибуток має найбільше значення у 2017 році, в цьому році він зріс на 3820 в порівнянні з 2016 роком і у 2018 році зменшився на 14167 тис. грн. в порівнянні з 2017 роком.

Таблиця 2.4

**Аналіз динаміки грошових коштів від інвестиційної діяльності ПАТ
«БАНК ¾» у 2016-2018 рр. станом на 30.09, тис. грн.***

№ з/п	Найменування статті	Вартість			Відхилення			
		2016	2017	2018	абсолютні,		відносні	
					2017/ 2016	2018/ 2017	2017/ 2016	2018/ 2017
1	Придбання цінних паперів у портфелі банку на продаж	3205	313340	552860	310135	239520	9776,6	176,44
2	Придбання основних засобів	3335	5218	4213	1883	-1005	156,46	80,7
3	Придбання нематеріальних активів	1910	2026	571	116	-1455	106,07	28,18
4	Чисті грошові кошти, що отримані від інвестиційної діяльності/ (використані в інвестиційній діяльності)	180885	73790	41803	-107095	-31987	40,79	56,65

*Примітка: складено автором за джерелом [43]

Таким чином, можна зробити висновок, що найвищий показник придбання цінних паперів у портфелі на продаж спостерігається протягом 2018 року, він вищий ніж у 2017 році на 239520 тис. грн. Придбання основних засобів у 2017 році зросло на 1883 тис. грн. в порівнянні з 2016 роком, а у 2018 році зменшилось на 1005 тис. грн, в порівнянні з 2017 роком. Придбання нематеріальних активів мало тенденцію до спаду в 2018 році. Щодо чистих грошових коштів, що отримані від інвестиційної діяльності, можна зробити висновок про їх зменшення в 2017 році на 107095 тис. грн., в порівнянні з 2016 роком, а також зниження в 2018 році на 31987 тис. грн., в порівнянні з 2017 роком.

Проаналізувавши квартальну звітність емітента за 1 квартал 2018 року, згідно з інформацією, яка оприлюднена і розміщена на сайті банку, можна

зробити висновок, що банк не здійснює торгівлю акціями на внутрішньому та зовнішньому ринках. Діяльність банку визначена лише борговими цінними паперами, а саме державними облігаціями. На сучасному етапі в банківській сфері саме державні облігації набирають популярності, на мою думку, це зумовлено насамперед, тим що їх придбання вигідніше, ніж депозитні вклади, відсотки за держоблігаціями вищі, а гарантії від держави стовідсоткові.

Інтерес до придбання ОВДП, крім перерахованих вище факторів, пояснюється ще і привабливою системою оподаткування. Починаючи з 2017 року, змінився підхід до оподаткування фізичних осіб при інвестуванні в ОВДП. Раніше не підлягали оподаткуванню тільки процентні доходи від ОВДП. Тепер не підлягають і інвестиційні. Таким чином, інвестор-фізична особа при інвестуванні в держфонди заплатить тільки військовий збір в розмірі 1,5%.

ПАТ «БАНК 3/4» (офіційне скорочене найменування) є універсальною фінансово-кредитною установою, що здійснює комплексне обслуговування клієнтів. Банк зареєстрований в 2008 році, внесений до Єдиного державного реєстру та Державного реєстру банків. Банк не є дочірнім підприємством або залежним господарським товариством. Головною стратегічною метою Банку на 2016-2018 роки є підвищення капіталізації, розширення сфери діяльності та підтримку статусу надійного універсального банку України, орієнтованого на інтереси клієнтів усіх форм власності.[44]

ПАТ «Банк 3/4» працює на фінансовому ринку з 2008 року і відноситься до групи банків з приватним капіталом відповідно до розподілу банків на групи. Єдиним акціонером банку є Іщенко В.А. (Голова правління). В кінці травня 2017 року було проведено державну реєстрацію нової редакції Статуту банку в зв'язку зі збільшенням статутного капіталу до розміру 403,2 млн грн. за рахунок збільшення номінальної вартості акцій.[44]

У свою чергу, регулятивний капітал банку станом на початок 2018 становив майже 525 млн грн., Відповідно, показники капіталізації

відповідають вимогам чинного законодавства, в тому числі з урахуванням законодавчих вимог станом на 11.07.2017 р діяльність ПАТ «БАНК ¾» в протягом останніх двох років була прибутковою, фінансовий результат за підсумками 2017 склав майже 60 млн грн. (56 млн грн. - за підсумками 2016 року).[44]

Для проведення аналітичного дослідження були використані матеріали, отримані від ПАТ «Банк ¾», в тому числі: фінансова звітність за підсумками 2016-2018 рр. Планові показники діяльності, інша необхідна внутрішня інформація, а також інформація з відкритих джерел, яку Рейтингове агентство вважає достовірною. [44]

Можна визначити інвестиційну діяльність ПАТ «БАНК ¾», яка має на меті зменшення ризиковості операцій з цінними паперами, надання переваг стабільності, шляхом вкладання коштів в державні облігації. Акції є більш ризиковим і непередбачуваним інструментом, але і приносять більший дохід.

Відповідно боргових цінних паперів у портфелі банку на 1 квартал 2018 року на звітний та попередній періоди було 319466 тис. грн та 263783 тис. грн., що повністю складають державні облігації. Сума нарахованих та неотриманих доходів, строк сплати яких не настав в складі статті «Інвестиційні цінні папери» на 31 березня 2018 року (кінець дня) становить 12044 тис. грн. Всі державні облігації номіновані в національній валюті.

Інвестиції в цінні папери ПАТ «БАНК ¾» у звітному періоді зросли на 55683 тис. грн у порівнянні з базовим.

Процентні доходи банку від інвестиції в цінні папери в цьому кварталі відповідно становлять у звітному та базовому періодах 13984 тис. грн та 5673 тис. грн. Вкладення в облігації має свої переваги та недоліки, на мою думку головними їх перевагами є те, що вони дешевші ніж емісія акцій, у порівнянні з простими акціями, не загрожують існуючим акціонерам у частині зменшення контролю над банком, а також строк погашення чітко визначений, що дає змогу прогнозувати ресурси банку.

До недоліків можна віднести – платежі є фіксованими і можуть припасти на несприятливий для банку період, облігації мають обмежений строк, порівняно з акціями та необхідність створення резерву для сплати процентів і погашення облігацій.

2.2. Порівняльний аналіз портфеля цінних паперів банку ПАТ «БАНК 3/4» і банків –конкурентів.

Порівняльний аналіз портфеля цінних паперів банку ПАТ «БАНК 3/4» і банків –конкурентів ми здійснюємо у такому порядку:

1. Проаналізуємо квартальну звітність окремих банків за III квартал 2018 року.
2. Визначимо основні фінансові результати діяльності окремих банків України з цінними паперами.
3. Порівняємо основні фінансові показники ПАТ «БАНК 3/4» та його банків конкурентів.
4. Зробимо висновки щодо ситуації на ринку цінних паперів ПАТ «БАНК 3/4» та його банків конкурентів.

У зв'язку з кризовими явищами в економіці України в банківському секторі все частіше спостерігається неповернення великих обсягів кредитів, що призводить до зменшення банківських активів, нестійкої кон'юнктури ринку та недостатності капіталу, і робить проблематичним фінансування серйозних й довгострокових проектів у виробничій сфері. Саме за цих умов діяльність банку на фондовому ринку стає все більш перспективною.

Проаналізуємо результати фінансової діяльності окремих банків України та охарактеризуємо окремі показники.

Основні фінансові результати діяльності з цінними паперами в розрізі окремих банків станом на 30.09.2018 р. відображено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Основні фінансові результати діяльності банків України з цінними паперами станом на 30.09.2018р., тис. грн*

Банк	Процентні доходи	Надходження від реалізації інвестицій в цінні папери	Придбання цінних паперів	Боргові цінні папери в портфелі банку на продаж	Цінні папери в портфелі банку до погашення
АБ «Кліринговий дім»	35 555	75 575	89 251	3 377	1 093
АКБ «Індустріалбанк»	35 853	37 421 000	37 316 282	894 772	-
ПАТ «Ідея Банк»	454 720	37 421 000	101 919	53 000	300 156
АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	191 757	130 437	132 380	284 686	-
ПАТ «Універсал банк»	518 373	6 840 530	6 795 712	431 496	-
ПуАТ "КБ "АКОРДБАНК"	77 674	4 627	0	60 000	0
ПАТ «БАНК 3/4»	44 936	515 902	552 860	263 783	-

*Примітка: складено автором за джерелом [108]

Для порівняння, нами було взято 7 банків України та їх основні результати діяльності, що стосуються діяльності з цінними паперами. Порівнюючи ці показники, можна дійти висновку, що найбільші процентні доходи на 30.09.2018, серед обраних банків мають ПАТ «Ідея Банк» та ПАТ «Універсал банк», в порівнянні з ПАТ «БАНК 3/4», його процентні доходи на 409 784 тис. грн. менші ніж у ПАТ «Ідея Банк» та на 473 437 тис. грн менші ніж у ПАТ «Універсал банк». ПАТ «БАНК 3/4» має достатньо високий показник, в порівнянні з обраними банками, за надходженнями від реалізації цінних паперів, вищі показники мають АКБ «Індустріалбанк», ПАТ «Ідея Банк» та ПАТ «Універсал банк». Якщо характеризувати цінні папери в портфелі на продаж банків, то можна зробити висновок, що ПАТ «БАНК 3/4» має удвічі менший показник ніж ПАТ «Універсал банк», в свою чергу

нижчий показник на 630 989 тис. грн ніж АКБ «Індустріалбанк». Щодо цінних паперів у портфелі до погашення, то їх наявність є у двох з обраних банків АБ «Кліринговий дім» та ПАТ «Ідея Банк».

Для порівняння, на мою думку, варто, ознайомитись з показниками інвестиційної діяльності взятих банків за 2017 рік, тому для аналізу візьмемо інформацію з офіційного сайту НАБУ. Зобразимо їх кредитно-інвестиційний портфель та цінні папери в табл.2.6.

Таблиця 2.6

**Кредитно-інвестиційний портфель та цінні папери банків України
станом на 01.12.2017р., тис.грн***

Банк	Кредитно-інвестиційний портфель	Цінні папери
АБ «Кліринговий дім»	785 538	97 252
АКБ «Індустріалбанк»	1 873 875	48 096
ПАТ «Ідея Банк»	2 726 812	196 534
АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	4 264 418	135 403
ПАТ «Універсал банк»	3 926 568	460 429
ПуАТ "КБ "АКОРДБАНК"	280 053	0
ПАТ «БАНК 3/4»	504 118	166 204

*Примітка: складено автором за джерелом [109]

Таким чином згідно даних табл.2.6, можна визначити, що найбільший кредитно-інвестиційний портфель протягом 2017 року мали банки АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» та ПАТ «Ідея Банк». Якщо порівнювати їх діяльність з 2018 роком, то можна зробити висновок, що вони мають вищі показники за 2017 рік, отже у їх інвестиційній діяльності у 2018 спостерігається незначний спад. Щодо ПАТ «БАНК 3/4» - він має один з найнижчих показників кредитно-інвестиційного портфеля серед обраних банків, але у 2018 році ми спостерігаємо незначне його зростання в діяльності з цінними паперами. Щодо цінних паперів ПАТ «БАНК 3/4» мав відносно високі показники у 2017 році.

ПАТ «БАНК ¾» можна віднести до банків з приватним українським капіталом. Тому оцінимо його конкурентні позиції серед саме таких банків. Він належить до мережі банків «Радіус», де має своїх банків партнерів, серед яких найбільшими його конкурентами є:

1) ПАТ "ПУМБ"(18 вересня 2006 ПУМБ і його банки-партнери вивели на ринок спільний бренд «Радіус». Станом на серпень 2017 року Всеукраїнська об'єднана мережа банкоматів «Радіус» включає 21 банк-учасник та майже 2 500 банкоматів по всій території України. Впровадження єдиного бренду дозволяє власникам платіжних карток ПУМБ і банків-партнерів легко ідентифікувати банкомати, в яких можна отримати готівкові грошові кошти та скористатися іншими послугами за зниженими комісіями. Це один з наймасштабніших проектів в Україні за кількістю банків-учасників, а також задіяних в ньому термінальних пристроїв. Якщо на банкоматі є логотип «Радіус» або поруч з банкоматом Ви побачите плакат з таким знаком, це означає що банкомат входить у мережу «Радіус»).[43]

2) ПАТ "КБ "АКОРДБАНК", що стосується даного банку, то його результат діяльності згідно даних Національного рейтингового агентства за 2017 р. «Рюрік» становив - 39 720 тис. грн., в той час коли ПАТ «БАНК ¾» 56 034 тис. грн. Але, аналізуючи показники інвестиційної діяльності банку, можна визначити, що його конкурент ПАТ «БАНК ¾» мав вищі показники в 2017-2018 рр.

Проаналізуємо структуру кредитно-інвестиційного портфелю ПАТ «БАНК ¾» та його банків конкурентів станом на 01.03.2018 взятої з квартальної звітності банку за 2018 рік в таблиці 2.7.[43]

Таблиця 2.7

Структура кредитно-інвестиційного портфелю банку
ПАТ «БАНК ¾» та банків – конкурентів станом на 01.03.2018 рр.,
млн. грн.*

Рейтинг у групі	Назва банку	Кредитно - інвестиційний портфель	Питома вага у загальній сумі, %	Кредити та депозити, надані іншим банкам	Кредити, надані клієнтам	Цінні папери та похідні фінансові активи	Резерви під знецінення активів
15	ПАТ "Полтава-банк"	1318,85	1,02	0,73	992,18	420,56	94,62
16	АБ"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	1144,54	0,89	-	1103,66	568,66	527,78
17	ПАТ АКБ "Львів"	1105,28	0,86	-	1132,1	122,33	149,14
18	АТ "Місто Банк"	1080,65	0,84	-	1371,59	205,36	495,31
19	"ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК"	969,61	0,75	-	726,54	310,19	67,12
20	ПАТ "КРИСТАЛБАНК"	861,86	0,67	0	372,49	528,89	39,51
21	ПАТ "АСВІО БАНК"	827,97	0,64	17	648,89	215,18	53,11
22	ПАТ "КОМІНВЕСТБАНК"	793,79	0,62	-	880,88	0,85	87,94
23	ПАТ "АБ"РАДАБАНК"	784,21	0,61	-	708,62	191,43	115,84
24	АТ "УКРБУДІНВЕСТБАНК"	767,65	0,6	-	508,2	306,1	46,94
25	ПАТ "БАНК ¾"	698,3	0,54	46,12	340,77	327,44	16,04
26	ПАТ "БАНК АЛЬЯНС"	634,55	0,49	-	671,02	27,52	63,99
27	ПАТ "БАНК СІЧ"	604,98	0,47	-	470,64	141,85	7,51
28	АТ "МетаБанк"	585,25	0,45	-	395,02	222,7	32,47
29	АТ "КІБ"	582,47	0,45	-	289,85	301,33	8,71
30	ПАТ"БАНК"УКРАЇН. КАПІТАЛ"	578,48	0,45	-	456,05	156,86	34,43

(Продовження таблиці)

31	ПАТ "ЄВРОПРОМБАНК"	561,91	0,44	-	759,82	3	200,91
32	ПАТ "ЮНЕКС БАНК"	481,66	0,37	-	515,75	110,51	144,6
33	ПАТ "АКБ"КОНКОРД"	460,1	0,36	0,25	406,94	83,03	30,12
34	ПАТ "КБ"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	441,16	0,34	-	360,83	82,06	1,73
35	ПАТ "АП БАНК"	435,82	0,34	-	224,41	215,95	4,54

*Примітка: складено автором за джерелом [143]

ПАТ «БАНК ¾» займає 25 позицію за обсягом кредитно-інвестиційного портфеля. В своєму портфелі має кредити та депозити, надані іншим банкам, бо цей показник є характерним не для багатьох банків, окрім нього 4 банки володіють ними. Цінні папери та похідні фінансові активи займають 327,44 млн. грн. Якщо оцінювати загальну ситуацію, то ПАТ «БАНК ¾» має дуже багато конкурентів, які стрімкіше розвивають власний інвестиційний бізнес, використовують різноманітні інструменти на фондових ринках та займаються не лише виключно державними облігаціями.

Спад процентних доходів за останні роки пояснюють кризові явища в країні, високий рівень інфляції, трикратне знецінення національної валюти відносно долара США, зменшення рівня доходів громадян. І, як наслідок, практично повний параліч ринку кредитування. Все це призвело до зменшення кредитів, а отже і процентних доходів банків.

Таким чином, здійснивши порівняльний аналіз портфеля цінних паперів банку ПАТ «БАНК ¾» і банків –конкурентів, ми дійшли таких висновків:

1. ПАТ «БАНК ¾» розвивається у напрямку інвестиційного бізнесу, займається брокерською, дилерською діяльністю, є учасником декількох асоціацій.
2. Було проаналізовано процентні доходи банків від діяльності на ринку цінних паперів з портфелем на продаж та портфелем на погашення.

Можна зробити висновки, що з 2012 року по 2015 відбувався стрімкий ріст доходів банків, в 2016 та 2017 роках відбувався спад. Проте можна акцентувати увагу, що цінні папери в портфелі банку на погашення мають меншу дохідність, ніж у портфелі на продаж.

3. ПАТ «БАНК $\frac{3}{4}$ » займає 25 позицію за обсягом кредитно-інвестиційного портфеля. В своєму портфелі має кредити та депозити, надані іншим банкам, бо цей показник є характерним не для багатьох банків, окрім нього 4 банки володіють ними. Цінні папери та похідні фінансові активи займають 327,44 млн. грн..

Таким чином, нами у другому розділі дипломної роботи було проаналізовано діяльність на ринку цінних паперів банків України та окремо ПАТ «БАНК $\frac{3}{4}$ ». Можна сказати, що сучасне законодавство дозволяє банкам в Україні використовувати різноманітний спектр послуг з цінними паперами. Банк може виступати емітентом, інвестором та навіть виконувати посередницькі операції. Також було охарактеризовано інвестиційну діяльність ПАТ «БАНК $\frac{3}{4}$ ». Діяльність на ринку з цінними паперами даного банку є однією з основних його видів діяльності. Зокрема, банк входить до Асоціації «Українські фондові торговці» та Професійної асоціації учасників ринків капіталу та деривативів, підключений до торгових терміналів бірж, а саме: ПАТ «ФОНДОВА БІРЖА ПФТС» та ПАТ «ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА».

Також діяльність банку на фондовому ринку підкріплена дилерською та брокерською діяльністю, що законодавчо закріплена ще з 2015 року.

У ПАТ «БАНК $\frac{3}{4}$ » відповідно боргових цінних паперів на 1 квартал 2018 року на звітний та попередній періоди було 319466 тис. грн та 263783 тис. грн., що повністю складають державні облігації. Сума нарахованих та неотриманих доходів, строк сплати яких не настав в складі статті «Інвестиційні цінні папери» на 31 березня 2018 року(кінець дня) становить 12044 тис. грн. Всі державні облігації номіновані в національній валюті.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ПОРТФЕЛЕМ ЦІННИХ ПАПЕРІВ БАНКУ

3.1 Оптимізація портфеля цінних паперів банку.

Оптимізація структури портфелю цінних паперів є одним з найважливіших завдань інвестиційної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. На етапі планування інвестиції кожен інвестор має власний капітал, який він готовий інвестувати на умовах найбільшої дохідності та найменшого ризику. Оптимізація портфелю цінних паперів дозволяє інвесторам якнайкраще розподілити наявні фінансові ресурси в цінні папери та зменшити ризики від помилкових рішень.[67,с.50]

На даний час методологія інвестиційного портфелю використовує дві моделі визначення характеристик портфелю: модель Марковіца та модель Шарпа [50]. Обидві моделі створені і використовуються великими компаніями, інвестиційними фондами в умовах, що склалися на відносно стабільних західних фондових ринках.

На відміну від західних фондових ринків фондовий ринок України характеризується значною кількістю факторів, які порушують його стійкість. Тому багато науковців і практиків намагалися створити модель, яка була б адаптована до вітчизняних умов. Однією із таких спроб є модель Квазі-Шарпа. Класичні способи оцінки цінних паперів у портфелі підприємства не враховують особливостей українського фондового ринку. Автором репрезентовано методику оцінки цінних паперів, розроблену для моделювання і оцінки дохідності акцій на нестабільних фондових ринках країн. Модель Квазі-Шарпа базується на регресійному аналізі і оптимізаційному моделюванні портфелю цінних паперів фірми, як інвестора. За моделлю Квазі-Шарп дохідність цінного папера пов'язується з

доходністю одиничного портфеля функцією лінійної регресії вигляду (формула 3.1)[60]:

$$R_i = R_{i(cep)} + \beta_i(Rsp - Rsp(cep)) \quad (3.1)$$

Де R_i – доходність цінного паперу;

Rsp – доходність одиничного портфеля;

β_i – коефіцієнт регресії;

$R_{i(cep)}$ – середня доходність цінного папера за минулі періоди;

$Rsp(cep)$ – середня доходність одиничного портфеля за минулі періоди.

Задача інвестора в моделі Квазі-Шарпа зводиться до максимізації (або мінімізації) цільової функції доходності (або ризику) портфеля цінних паперів при заданих обмеженнях. Оптимальний інвестиційний портфель формується аналогічно до класичної моделі Шарпа, лише з поправкою. За базу обчислення показників доходності і дисперсії замість ринкових показників акцій (індексів S&P, DowJones) беруть дані одиничного портфелю, тобто дані доходності і ризику N цінних паперів, які включенні в портфель інвестування інвестора. [60, с.51]

Теорія формування оптимального портфеля дає змогу визначити, як інвесторам слід розпоряджатися своїми коштами, які співвідношення цінних паперів різних видів та емітентів їм доцільно мати у своєму портфелі. Оскільки містять обмеження, що закладені в основних постулатах. Найвагомішими з них є припущення про існування безризикового активу (портфеля). У світовій практиці еталоном безризиковості є державні облігації, а облігації внутрішньої державної позики цим критеріям не відповідають. Усе вищесказане щодо теорії оптимального портфеля цінних паперів стосується лише країн Заходу, зокрема США. Але ця теорія викликала великий інтерес і на пострадянському просторі, у тому числі в нашій країні.

Визначення безпосередньо коштів, потрібних на купівлю різних видів активів, а не оптимальні частки від загальної суми вкладень коштів в активи інвестиційного портфеля, вперше запропонували О.О. Карагодова та Г.Ф. Маслюк [54]. Ця модель, на нашу думку, є вдосконаленням моделі Г. Марковіца тому, що вона має більш прикладний характер. Л. Жураховська та С. Жураховський у своїй статті [53] використали ігровий підхід для формування оптимального портфеля державних цінних паперів. Основна цінність такого підходу полягає у тому, що він дає змогу побудувати хеджований портфель, дохідність якого суттєво не змінюється при відхиленні фактичної динаміки ставки від прогнозованої. Велику увагу привертають до себе статті С. Н. Литвиненко та В. І. Піддубного [59]. Вони зробили порівняльний аналіз практичного застосування моделей У. Шарпа і Г. Марковіца в Україні за наявності коротких продаж. [68]

Метою оптимізації портфеля цінних паперів є формування такого портфеля, який би відповідав вимогам його інвестора. Оскільки основні цілі здійснення комерційними банками інвестицій в цінні папери, а також підходи до формування ними портфеля цінних паперів відрізняються від інвестиційних стратегій звичайних підприємств, відповідно і вимоги щодо оптимальної структури їх портфеля цінних паперів є зовсім іншими. Зокрема, під час визначення оптимальної структури інвестиційного портфеля комерційного банку необхідно врахувати не лише такі основні характеристики, як очікувана дохідність портфеля, рівень сукупного портфельного ризику та ліквідність, але й визначити вплив банківських інвестицій в цінні папери на суму резерву, що підлягатиме формуванню. Крім того, варто зазначити, що згідно з нормативними документами Національного банку України цінні папери, у які банкикладають кошти, залежно від їх характеристики, мети придбання, можливості оцінювання за справедливою вартістю, а також строків утримання, класифікуються до одного з чотирьох портфелів банку: [68] • торгового портфеля; • портфеля на

продаж; • портфеля до погашення; • інвестицій в асоційовані та дочірні компанії. [54]

Оскільки цілі придбання цінних паперів щодо кожного з чотирьох портфелів банку різні, відповідно і економіко-математичні моделі їх оптимізації мають відрізнятися. У *торговому портфелі* обліковуються цінні папери, придбані банком для перепродажу та переважно з метою отримання прибутку від короткотермінових коливань їх ціни або дилерської маржі. До торгового портфеля цінних паперів можуть бути віднесені лише високоліквідні цінні папери. Як правило, до нього включаються цінні папери, що котируються на фондових біржах, придбані банком з метою подальшого перепродажу (тобто здійснення спекулятивних операцій) та не призначені для утримання в портфелі понад 180 днів. Відповідно, завдання оптимізації торгового портфеля комерційного банку має наступний вигляд(формула 3.2):[54]

$$\left\{ \begin{array}{l} D_{\text{тп}} = \sum_{i=1}^n D_i * x_i \rightarrow \max \\ L_{\text{тп}} = \sum_{i=1}^n L_i * x_i \rightarrow \max \\ \sigma_{\text{тп}}^2 = \sum_{i=1}^n x_i^2 \sigma_i^2 + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n x_i x_j \sigma_{ij} \leq \text{const} \end{array} \right. \quad (3.2)$$

- Де $D_{\text{тп}}$ – загальна дохідність торгового портфеля;
- D_i – дохідність i -го цінного папера;
- x_i – частка i -тих цінних паперів в портфелі, сума всіх дорівнює одиниці;
- n – кількість типів цінних паперів (в розрізі видів та емітентів), що включені до портфеля;

- $L_{\text{тп}}$ – загальна ліквідність торгового портфеля;
- L_i – ліквідність i -го цінного папера;
- $\sigma_{\text{тп}}^2$ – загальний ризик торгового портфеля;
- σ_i^2 – дисперсія норми прибутку i -го цінного папера.

Портфель на продаж включає:

- боргові цінні папери з фіксованою датою погашення, які банк не має наміру тримати до настання дати погашення;
- цінні папери, які банк готовий продати у зв'язку зі зміною ринкових відсоткових ставок, виникнення потреби у ліквідних коштах, наявності альтернативних напрямів інвестування;
- акції та боргові цінні папери, за якими неможливо достовірно визначити справедливую вартість;
- фінансові інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, які придбані та утримуються виключно для продажу протягом 12 місяців з дати придбання;
- інші цінні папери, придбані для продажу до настання дати їх погашення. [68]

Отже, портфель на продаж формується з цінних паперів, які банк не має наміру тримати до настання дати їх погашення, а купує на короткі строки для подальшого продажу за умови настання сприятливої ринкової кон'юнктури чи виникнення потреби у грошових коштах. [54, с. 11]. Оптимальний портфель на продаж визначається наступним чином (формула 3.3):

$$\begin{cases} D_{\text{ппр}} = \sum_{i=1}^n D_i * x_i \rightarrow \max \\ \sigma_{\text{ппр}}^2 = \sum_{i=1}^n x_i^2 \sigma_i^2 + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n x_i x_j \sigma_{ij} \rightarrow \min \\ R_{\text{ппр}} = \sum_{i=1}^n R_i * x_i \rightarrow \min \\ L_{\text{ппр}} = \sum_{i=1}^n L_i * x_i \geq \text{const} \end{cases} \quad (3.3)$$

- Де $D_{\text{ппр}}$ – загальна дохідність портеля на продаж;
- D_i – дохідність i -го цінного папера;

- x_i - частка i -тих цінних паперів в портфелі, сума всіх дорівнює одиниці;
- n - кількість типів цінних паперів (в розрізі видів та емітентів), що включені до портфеля;
- $\sigma_{\text{ппр}}^2$ – загальний ризик портфеля на продаж;
- σ_i^2 - дисперсія норми прибутку i -го цінного папера;
- σ_{ij} – коваріація між нормами прибутку;
- $R_{\text{ппр}}$ – загальна сума резерву за цінними паперами в портфелі на продаж;
- R_i – сума резерву за i -м цінним папером;
- $L_{\text{ппр}}$ – загальна ліквідність портфеля на продаж;
- L_i – ліквідність i -го цінного папера.

До портфеля до погашення можуть бути віднесені боргові цінні папери, щодо яких є намір і можливість банку утримувати їх до строку погашення. Метою придбання цінних паперів у портфель до погашення є одержання доходів за відсотками. Оптимальний портфель до погашення пропонується розраховувати наступним чином (формула 3.4):[54]

$$\left\{ \begin{array}{l} \sigma_{\text{ппо}}^2 = \sum_{i=1}^n x_i^2 \sigma_i^2 + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n x_i x_j \sigma_{ij} \rightarrow \min \\ R_{\text{ппо}} = \sum_{i=1}^n R_i * x_i \rightarrow \min \\ D_{\text{ппо}} = \sum_{i=1}^n D_i * x_i \gg \text{const} \\ L_{\text{ппо}} = \sum_{i=1}^n L_i * x_i \gg \text{const} \end{array} \right. \quad (3.4)$$

- Де $\sigma_{\text{ппо}}^2$ – загальний ризик портфеля до погашення;
- σ_i^2 – дисперсія норми прибутку i -го цінного папера;
- σ_{ij} – коваріація між нормами прибутку;
- x_i – частка i -тих цінних паперів в портфелі;
- n - кількість типів цінних паперів (в розрізі видів та емітентів), що включені до портфеля;

• $R_{\text{ппо}}$ – загальна сума резерву за цінними паперами в портфелі до погашення;

• R_i – сума резерву за i -м цінним папером;

• $D_{\text{ппо}}$ – загальна дохідність портфеля до погашення;

• D_i – дохідність i -го цінного папера;

• $L_{\text{ппо}}$ – загальна ліквідність портфелю до погашення;

• L_i – ліквідність i -го цінного папера.[68]

До інвестицій в асоційовані та дочірні компанії належать акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком емітентів, які відповідають визначенням асоційованої або дочірньої компанії банку. Враховуючи зазначене, вважаємо, що оптимізація таких інвестицій не є доцільною.[68]

Таким чином, пропозиції щодо оптимізації портфеля цінних паперів банку надаються нами у Таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Пропозиції щодо оптимізації портфеля цінних паперів банку*

№ з/п	Пропозиція
1	Використання оптимізаційної моделі з екстремальними обмеженнями на основі нового критерію оптимізації, що базується на використанні коефіцієнта компаундування. Застосування запропонованого критерію дозволяє враховувати фактор часу і робити порівнювальною ефективність різних цінних паперів різних періодів. Комбіноване застосування методів градієнтного підйому і Ньютона. Такий підхід дозволяє за один прохід побудувати всю ефективну множину портфелів з достатньою точністю та отримати збільшену щільність розрахованих значень портфелів на даній множині в околиці біля оптимального.
2	Методика аналізу стану фондового ринку на основі авторегресійних інтегрованих моделей, параметри яких дозволяють підприємствам гнучко реагувати на зміну курсу акцій; методичний підхід до обґрунтування критеріїв оптимізації портфеля цінних паперів, що забезпечує можливість підприємствам ефективного управління ними; методика формування інвестиційного портфеля підприємства з урахуванням принципів і вимог на основі узагальнення класичної і сучасної теорії, яка дозволяє науково обґрунтовано здійснювати формування та управління ним.

(Продовження таблиці)

3	Методичний підхід до кредитно-рейтингової оцінки на основі теорії нечітких множин, який передбачає подання результатів рейтингування за Національною рейтинговою шкалою, запропоновано можливість його використання при управлінні портфелем цінних паперів, використання моделі формування оптимального портфеля цінних паперів на основі кредитно-рейтингової оцінки підприємств емітентів. Використання такої моделі формування оптимального портфеля цінних паперів дозволяє обирати бажану інвестиційну стратегію та приймати відповідні рішення для будь-якого підприємства емітента, цінні папери якого представлені на ринку цінних паперів
4	Диверсифікація інвестиційної діяльності банку, яка дозволяє обґрунтовано підходити до вибору стратегії управління. Реалізація пропозиції здійснюється шляхом врахування у процесі диверсифікації інвестиційного портфеля амплітуди коливання процентних ставок та рівня процентного ризику, під вплив якого підпадають власники інвестицій. Моделі параметризації структури процентних ставок у часі, багатоцільової оптимізації значень функцій корисності та сценаріїв майбутніх переміщень структури процентних ставок у динаміці. Результатом проведення обчислень та розрахунків є визначення структури інвестиційного портфеля, яка максимально відповідає індивідуальним особливостям інвесторів, що відрізняються між собою за термінами вкладень, прогнозами і ставленням до ризику.

*Примітка: складено автором за джерелом: [107]

Таким чином, нами було досліджено оптимізацію портфеля цінних паперів банку. Також було запропоновано моделі визначення характеристик портфеля, описано їх недоліки та переваги. Ми охарактеризували мету та цілі оптимізації портфеля цінних паперів банку, описали види портфелів цінних паперів банку та оптимальний варіант портфелю для кожного з видів. Було надано пропозиції щодо оптимізації портфеля цінних паперів банку. Отже, на мою думку оптимальне визначення портфеля цінних паперів банку має враховувати не лише вимоги інвестора, а і інші показники, зокрема ризику.

Оптимальний портфель має допомагати інвестору правильно розподіляти наявні ресурси в цінні папери при мінімальних ризиках. Саме тому його формуванню варто приділяти важливе значення.

3.2 Використання досвіду інвестиційної діяльності зарубіжних банків.

У світовій економіці масштаби та сила впливу банків на підприємства реального сектора, а також вплив ринку цінних паперів на стабільність банківської системи стала приводом для знаменитих дискусій між економістами і зумовили появу двох моделей функціонування фондового ринку: *англосаксонська* і *німецька*. За великим рахунком ці моделі розділяють заборона або дозвіл банкам проводити операції з цінними паперами підприємств. "*Англосаксонська*" модель забороняє банкам інвестиції у цінні папери підприємств. *Закон Гласса-Стігала* (скасований у 1999 р.) забороняв банкам інвестиції в акції. Головними аргументами заборон були такі [70, с. 151]:

- гарантування банками андеррайтингу (розміщення цінних паперів) підвищує ризики нестабільності грошово-кредитної системи;
- поява конфлікту інтересів банку як позикодавця і як андерайтера;
- зростання концентрації фінансової сили банків, що призведе до зниження впливу конкурентного механізму регулювання економіки.

Проте тривала дія *закону Гласса-Стігала* породила три особливості фінансово-банківської системи США:

- банківська система через свою слабкість виявилась неспроможною задовольняти потреби підприємств у фінансуванні шляхом кредитування;
- корпоративний сектор, незадоволений високими процентними ставками за кредитами, розпочав мобілізацію засобів за допомогою боргових зобов'язань;
- банки зіткнулись з жорсткою конкуренцією з боку небанківських фінансових установ, які були менш обмеженими щодо діяльності на фондовому ринку.

Усе це у кінцевому підсумку призвело до того, що автори і прихильники "*англосаксонської*" моделі відмовились від заборони банкам торгувати

акціями підприємств. "Німецька" модель фондового ринку дає змогу банкам проводити операції з акціями підприємств і в результаті фінансова система ФРН має такі риси:

- підприємства використовують банківські кредити як основне джерело зовнішнього фінансування;
- банки володіють істотною частиною капіталів підприємств;
- на фондовому ринку панують банки і дуже мало незалежного інвестиційного бізнесу. У світі "німецька" модель інвестиційного бізнесу отримала перевагу поширення за двох принципових її наслідків:
 - по-перше, провідна роль банків на фінансовому ринку ставить підприємства під їх фінансовий контроль;
 - по-друге, банки, володіючи корпоративними акціями, можуть легко контролювати ефективність використання своїх кредитів і задовольняти потреби промисловості у доступних довгострокових позиках.

На нині високі стандарти демонструє ринок банківських послуг, в т.ч. ринок банківських інвестицій, США. Особливістю ринку банківських послуг США є переорієнтація банків з короткострокових кредитів на інвестиційні послуги і цільове довгострокове кредитування підприємств [71, с. 62].

В умовах глобалізації і європейської інтеграції серйозні проблеми виникають перед західноєвропейськими банками і передусім це стосується інвестиційної складової їх діяльності. Так, К.Л. Фонтц визначив три варіанти діяльності банку в нинішніх умовах євроінтеграційної інтеграції і всі вони стосуються інвестиційної компоненти [72, с. 59-63]:

- розвиток партнерства з великим стратегічним інвестором;
- розвиток філій і відділень в умовах сильної конкуренції великих і середніх банків;
- злиття і поглинання.

Щоб стати успішним західноєвропейським банком, необхідно здійснювати котирування не менше 200 типів акцій і брати участь у

міжнародній інформаційній системі на Лондонській фондовій біржі [73, с. 30].

Для формування банківського інвестиційного ринку в Україні цікавим є досвід КНР. КНР вміло захищає свою банківську систему від іноземного капіталу. Китайське законодавство обмежує діяльність кожного іноземного банку одним містом і дає змогу надавати послуги спільним підприємствам у галузі валютних операцій. Окрім того, у КНР законодавчо визначено перелік послуг, які можуть надавати іноземні банки у спеціальних економічних зонах: платіжні послуги клієнтам і банкам-кореспондентам; документарні послуги; проектне фінансування; інвестиційні послуги; видача гарантій; фінансове консультування; кастодіальні послуги. Як бачимо, із семи перелічених чотири належать до інвестиційних послуг.

Послуги банків з управління активами клієнтів у розвинутих країнах зростають високими темпами, що зумовлено збільшенням обсягу фондових ринків і грошових нагромаджень, які інвестиційні банки об'єднують у пули. Інвестиційні послуги банків з управління активами клієнтів можна поділити на: послуги з управління фінансовими активами; трастові послуги.

Випуск єврооблігацій є одним із найпоширеніших видів боргових запозичень, які проводять банки. Встановлено, що дохідність єврооблігацій залежить від якості інвестиційних послуг, які надаються банками і охоплюють стадії підготовки, організації і торгівлі облігаціями.

Застосування зарубіжного досвіду для налагодження випусків в Україні єврооблігацій є необхідним і важливим для вітчизняних банків, а саме:

- сприятиме розвитку в Україні фондового ринку;
- створюватиме передумови для диверсифікації вкладень у реальну економіку;
- зменшуватиме залежність вітчизняної банківської системи від зарубіжних фінансових інститутів;
- збільшуватиме обсяги банківського інвестиційного бізнесу в Україні та доходи банків.

Так, в Іспанії приватні промислові банки отримали монопольне право на залучення довгострокових депозитів та випуск облігацій і депозитних сертифікатів, завдяки чому вдалося досягти підвищення питомої ваги промислових банків у довгостроковому кредитуванні. У Норвегії тривалий час також діяла жорстка система державного регулювання кредитування економіки на основі нормованого розподілу ресурсів між галузями і секторами економіки [79, с. 314, 315].

Найбільш класичним прикладом такої організації вважають японську модель. В Японії основну частину банківського інвестиційного портфеля займають державні облігації. Таким чином, можна зазначити, що у Японії побудована модель не орієнтована на вимоги Базельського комітету, а спрямована на інтеграцію банківського та промислового секторів.

У мусульманських країнах фінансово-кредитним установам категорично заборонено використовувати активи й пасиви з фіксованими процентними ставками, що спонукає останніх до пошуку оптимальних схем, які здебільшого наближені до пайового фінансування. Узагальнюючи наявну зарубіжну практику інвестиційного банкінгу, вважаємо за доцільне виділити такі його моделі: залежно від спектра пропонованих інвестиційних продуктів – класичну, інтеграційну та змішану, а також за способами організації – універсальну, спеціалізовану та пайову. Характеристики цих моделей подано в Таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Види моделей інвестиційної діяльності за спектром пропонованих інвестиційних продуктів та способом організації*

Назва моделі	Характерні особливості	Країна
За спектром пропонованих інвестиційних продуктів		
Інтеграційна	- переважання кредитної форми фінансування інвестиційних проектів; - значні обсяги інвестування банками коштів у корпоративні облигації; - наявність у власності банків значних пакетів акцій корпорацій, що свідчить про поглиблення інтеграції банківського і реального секторів економіки.	Японія, Росія, Франція
Класична	– широке розповсюдження таких банківських продуктів як андерайтинг, послуги зі злиття і поглинання компаній та інвестиційного консалтингу, а також послуг з управління інвестиційними портфелями клієнтів; – широка мережа пенсійних та інвестиційних фондів при банківських установах; – основна увага банків концентрується на обслуговуванні інвестиційної діяльності клієнтів, а не на її фінансуванні.	США
Змішана	– поєднання ознак інтеграційної і класичної моделей.	Австрія, Бельгія, Люксембург, Нідерланди, Норвегія
За способом організації		
Універсальна	- широка участь універсальних комерційних банків у фінансуванні інвестиційних проектів та обслуговуванні інвестиційної діяльності своїх клієнтів.	Німеччина
Спеціалізована	– головним джерелом фінансування є кошти спеціалізованих інвестиційних банків державної форми власності; – наявність значного спектра спеціальних програм щодо підтримки розширення бізнесу, особливо малого та відповідних інвестиційних стимулів; – обслуговування інвестиційної діяльності клієнтів за «класичним» принципом здійснюють переважно універсальні банки.	Великобританія, Італія, Китай, Болгарія, Чехія, Угорщина, Сінгапур
Пайова	– заборона на використання активів і пасивів з фіксованими процентними ставками; – розвиток пайового фінансування інвестиційних проектів; – банки-кредитори переважно виступають у ролі співвласників своїх позичальників.	Саудівська Аравія, Іран, Пакистан, Кувейт, ОАЕ

*Примітка: складено автором за джерелом : [75]

При цьому слід наголосити, що ці всі моделі є еталонними і доволі рідко трапляються в чистому вигляді. Крім того, динамічний розвиток світової економіки зумовлює їх взаємопроникнення та стирання чітких меж між ними. Загалом, зазначені тенденції в майбутньому, очевидно, вимагатимуть уточнення поданої вище типізації.

На мою думку, існує принципова різниця в механізмі управління фінансовими інвестиціями банків провідних країн та вітчизняних. Насамперед, це різні пріоритети, мотивація вкладень, види цінних паперів, з якими здійснюються операції, тривалість підготовчого процесу, тривалість інвестиційного циклу. З метою більш детального опису даного механізму, відобразимо всі відмінності і схожі моменти в Таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

**Механізм управління фінансовими інвестиціями банків:
вітчизняний та зарубіжний досвід***

Критерій	Фінансові інвестиції банків провідних країн ЄС	Фінансові інвестиції вітчизняних банків
Пріоритети	Перспектива стабільного доходу, прогнозованість цінової ситуації	Ліквідність, волатильність цін на активи
Мотивація вкладень	Купівля активу з метою отримання доходу від володіння ним (напр. дивідендний дохід)	Купівля активу виключно з метою перепродажу за вищою ціною
Види цінних паперів, з якими здійснюються операції	Здебільшого вкладення в корпоративні цінні папери, деякі державні облигації, цінні папери з фіксованою доходністю	Здебільшого вкладення в боргові цінні папери (ОВДП)
Тривалість підготовчого процесу	Процес прийняття рішення тривалий через складність необхідного передінвестиційного аналізу	Процес купівлі та продажу швидкий через швидку зміну ринкової кон'юнктури
Тривалість інвестиційного циклу	Тривалий період володіння активом	Швидкий перепродаж активу

*Примітка: складено автором за джерелом : [75]

Таким чином, дослідивши досвід інвестиційної діяльності банків у зарубіжних країнах, ми пропонуємо банкам в Україні використовувати такі чинники (Таблиця 3.4):

Таблиця 3.4

**Пропозиції щодо використання досвіду інвестиційної діяльності
банків у зарубіжних країнах***

№ з/п	Пропозиція
1	Наявність адаптованої теоретичної і термінологічної бази, яка є основою для розроблення і надання комплексних банківських інвестиційних послуг підприємствам.
2	Адаптація вітчизняних платіжних систем до європейських клірингових платіжних систем.
3	Розвиток банківських інвестиційних послуг у галузі корпоративних фінансів, сек'юритизації і управління активами.
4	Використання Інтернету для надання електронних банківських інвестиційних послуг.
5	Створення міжнародної кредитної історії для подальшого розвитку банківських послуг на світовому кредитному ринку.
6	Розвиток мережі представництв, філій і дочірніх структур вітчизняних банків за кордоном.
7	Детальна розробка і визначення сильних і слабких сторін основних моделей організації фондового ринку за рубежом.

*Примітка: складено автором за джерелом : [110, с.120]

Таким чином, нами було охарактеризовано застосування досвіду зарубіжних країн у діяльності з цінними паперами банків України. Адже, врахування досвіду інших країн дасть можливість розширити спектр розвитку інвестиційної діяльності банків в Україні, а також, можливо, адаптувати окремі методи та моделі в економіці України. Було визначено найголовніші моделі функціонування фондового ринку, наведено їх переваги, недоліки, а також основні характеристики. Також, було наведено основні характеристики інвестиційного досвіду різних країн. Зокрема, було запропоновано види моделей інвестиційної діяльності за спектром пропонованих інвестиційних продуктів та способом організації. На мою думку, в Україні доцільно буде використати змішану модель, яка поєднує класичну та інтеграційну, адже для ринку цінних паперів України не буде доречним застосування моделі в чистому вигляді, тому що з економічної точки зору економіка України не повною мірою пристосована до інвестиційної діяльності так як інші передові країни світу. Варто приділити

належну увагу механізму управління фінансовими інвестиціями банків. На мою думку, ключовим фактором в ньому для України є не лише вкладення в боргові цінні папери, а також розширення діяльності до вкладення в корпоративні цінні папери. Також важливим чинником є стабільність та прогнозованість цінової ситуації, коли процес є тривалим і залежить не лише від ринкових коливань, а має передінвестиційний аналіз, що базується на дослідженні багатьох чинників, що впливають на ринок, та мінімізації ризиків.

3.3 Удосконалення цінних паперів банку.

Ефективне функціонування сучасної економіки неможливе без розвиненого, стабільно працюючого фондового ринку, на якому відбувається перерозподіл вільних фінансових ресурсів для найкращого задоволення потреб національної економіки в інвестиціях і забезпечення можливості їх одержання за допомогою емісії цінних паперів та їх розміщення на фондовому ринку. Розвиток ринку як механізму накопичення та інвестування капіталів – необхідна умова подолання кризових явищ в економіці України.

На сучасному етапі ринкових перетворень в Україні операції банків із цінними паперами, у порівнянні зі світовою практикою, здійснюються на недостатньому рівні. До того ж, переважно відбувається автоматичне перенесення західних методик щодо формування портфелів цінних паперів фінансовими інститутами на фондовому ринку без достатнього врахування українських реалій, що не завжди приводить до бажаного результату. Це ставить перед вітчизняною фінансовою наукою завдання, з одного боку, розроблення власної методологічної бази для активізації операцій банків із цінними паперами, а з другого – необхідність критичного переосмислення рекомендацій і висновків західних класичних концепцій інвестування та сучасних банківських технологій, які забезпечують провідну роль операцій із

цінними паперами в діяльності фінансово-кредитних установ країн з ринковою економікою.

Зокрема, існує безліч чинників, що впливають на діяльність банку на ринку цінних паперів, охарактеризуємо їх в табл. 3.5

Таблиця 3.5

Чинники, що впливають на діяльність банків на ринку цінних паперів*

Група чинників	Чинники	Характеристика впливу
Зовнішні	економічні	Регулювання діяльності банків у формі економічних нормативів і проведення грошово-кредитної політики НБУ, що впливає на пропозицію банків на ринку цінних паперів
		Установлення / скасування різноманітних податкових пільг та стимулів для суб'єктів ринку цінних паперів, які стимулюють / стримують використання цінних паперів як інструментів фінансування
		Поліпшення інвестиційного клімату в державі, залучення іноземних інвестицій та гнучка державна інвестиційна політика сприяють активізації діяльності банків на ринку цінних паперів
	ринкові	складність і численність бар'єрів входження на ринку цінних паперів, високий рівень конкуренції на ньому, знижує зацікавленість банків у розвитку діяльності на ньому, і навпаки
	законодавчі	узгодженість системи нормативно-правового забезпечення ринку цінних паперів і нормативно-правової бази банківської діяльності, їх відповідність міжнародним вимогам і ринковим законам, що впливає на ризиковість операцій для банків
	політичні	нестабільна політична ситуація в країні, низький рівень довіри населення до влади, а також часті політичні конфлікти посилюють ризиковість операцій із цінними паперами
Внутрішні	ресурсна база банку	Зростання / зниження розміру власного капіталу, неможливість залучення довгострокових депозитних коштів, ускладнення доступу до емісійних джерел
	інвестиційна політика банку	формування того чи іншого типу портфеля, використання ефективних методів аналізу і способів та інструментів мінімізації ризиків операцій із цінними паперами
	техніко-технологічна	наявність / відсутність новітніх засобів передавання інформації, інтернет-ресурсів, фінансових інновацій
	кадровий потенціал	забезпеченість / відсутність кваліфікованих менеджерів, що володіють сучасною методикою здійснення операцій із цінними паперами

*Примітка: складено автором за джерелами: [87,88,89]

Формування ефективного портфеля цінних паперів банку залежить від структурування і визначення чіткої стратегії управління ним, урахування при цьому прямо пропорційної залежності доходу від вкладень у цінні папери і прийнятного рівня ризику. Розглядаючи сучасні технології роботи банків на ринку корпоративних цінних паперів, методи запобігання ризикам при здійсненні фінансових вкладень, аналізуючи інвестиції банківської системи України в цінні папери, доцільне проведення аналізу обсягів і структури фінансових інвестицій банківських установ та пошук напрямів удосконалення діяльності банків на фондовому ринку, спрямованої на підвищення дохідності і ефективності інвестицій. Аналізуючи роль і місце банківської системи на фінансовому ринку, виокремлюємо дві основні взаємопов'язані функції: забезпечення економіки необхідною кількістю засобів платежу за рахунок ефекту мультиплікатора і трансформації заощаджень в інвестиції [90].

Для забезпечення контролю за інвестиційною діяльністю банків, а саме – за прямими інвестиціями Національний банк України встановлює норматив загальної суми інвестування (Н12). На 01.01.2016 норматив інвестування становить 1,10% за норми 60%, у 2008 та 2009 роках – 33 і 29% відповідно [92]

На 01.08.2018 Норматив інвестування в цінні папери (Н11, не більше 15%), а Норматив загальної суми інвестування (Н12, не більше 60%).

Причин низької інвестиційної активності українських комерційних банків є кілька. Більшість із них пояснюється недосконалістю ринку цінних паперів, значним регулятивним впливом на ринок з боку держави [93].

Як наслідок – незначні обсяги операцій із цінними паперами порівняно з кредитними і низька ліквідність цього сегмента фінансового ринку, де більшість цінних паперів не мають регулярних котирувань; неможливість формування адекватного масиву статистичних даних, необхідних для одержання достовірних результатів за допомогою статистичних методів

аналізу; брак надійних інвестиційних рейтингів внутрішніх емітентів цінних паперів.

У цілому можна говорити про позитивну тенденцію в діяльності комерційних банків на ринку цінних паперів. Проте існують певні негативні фактори, які гальмують процес проведення банками операцій із цінними паперами, тому й виникає потреба розроблення шляхів їх подолання. Оскільки головною проблемою є нерозвиненість самого ринку цінних паперів, то необхідно вдосконалювати його інфраструктуру, а також проводити ефективну державну політику щодо оподаткування операцій на ринку цінних паперів. Другою, не менш важливою проблемою, яка гальмує роботу комерційних банків на ринку цінних паперів, є нестабільність політики держави. Саме тому необхідно вдосконалювати законодавчу базу, яка регулює діяльність банків, а також створювати сприятливі умови для роботи банків із цінними паперами. Іншою проблемою є низький ступінь довіри населення до самих банків і тому необхідно розробляти ефективну модель участі комерційних банків на ринку цінних паперів, посилювати банківський менеджмент і вдосконалювати власну політику банків щодо проведення операцій із цінними паперами.

Таким чином, пропозиції щодо удосконалення портфеля цінних паперів банку надаються нами у Таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Пропозиції щодо удосконалення портфеля цінних паперів банку*

№ з/ п	Пропозиція
1	Удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, що забезпечить формування стійкого механізму співпраці банків і підприємств реального сектора в процесі надання інвестицій.
2	Обмеження обсягів фінансування дефіциту Зведеного бюджету за рахунок коштів від реалізації операцій з продажу облігацій внутрішньої державної позики на первинному ринку, що сприятиме реструктуризації портфеля цінних паперів банківських установ на користь інвестицій у цінні папери підприємств.

(Продовження таблиці)

3	Розробка заходів з стимулювання вкладення заощаджень суб'єктів економіки до інвестиційних проєктів – для інституційних інвесторів, а також довгострокових депозитів – для фізичних осіб, що дозволить сформувати необхідну ресурсну базу кредитно-інвестиційної діяльності.
4	Впровадження державної підтримки фінансової стійкості підприємств, які реалізують інвестиційні проєкти, що сприятиме зниженню рівня ризиків інвестиційних кредитів банків та, відповідно, відсоткової ставки за ними, що забезпечить зростання їх обсягу.

*Примітка: складено автором за джерелом: [111]

Головними напрямками вдосконалення системи регулювання фондового ринку в Україні, на мою думку, є:

- визначення пріоритетів державної політики на фондовому ринку та розроблення заходів щодо його подальшого розвитку;
- забезпечення єдиного підходу до регулювання діяльності на фондовому ринку як банківських, так і небанківських фінансових установ;
- проведення сприятливої державної політики щодо оподаткування на фондовому ринку;
- гармонізація політики держави на фондовому ринку з грошово-кредитною, валютною і бюджетно-податковою політикою з метою розвитку фондового ринку України.

Суб'єктами держави, на яких покладена функція регулювання діяльності банків на фондовому ринку, є Національний банк України (НБУ), що здійснює державне регулювання банківської діяльності та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (ДКЦПФР), що здійснює державне регулювання фондового ринку. Державне регулювання ринку цінних паперів здійснюється у різноманітних формах і передбачає регулювання діяльності учасників фондового ринку (зокрема комерційних банків), а саме [94]:

- прийняття актів законодавства з питань діяльності учасників ринку цінних паперів;

- створення системи захисту прав інвесторів і контролю за дотриманням цих прав емітентами цінних паперів та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів;
- контроль за достовірністю інформації, що надається емітентами та особами, які здійснюють професійну діяльність, контролюючим органам;
- контроль за системами ціноутворення на ринку цінних паперів.

Тому, на мою думку, доцільно запровадити відповідну звітність, зокрема звіт про ефективність управління портфелем цінних паперів комерційного банку. Такий звіт повинен складати безпосередньо менеджер з управління банківським портфелем цінних паперів, і він має використовуватися також як управлінська (внутрішня) звітність.

Під час розрахунку показників ефективності управління повинен враховуватися фактор інфляції, що є особливо актуальним для економіки України.

Високий рівень ризиків національного фондового ринку на сьогодні не дозволяє збільшити приплив інвесторів і підвищити ефективність процесів капіталізації економіки України. Це зумовлює необхідність страхового захисту банків під час інвестування в цінні папери. Страховий захист під час здійснення банками операцій з цінними паперами, який традиційно розглядається як укладення угоди зі страховою компанією або ж використання основних методів ризик-менеджменту, передбачає, насамперед, що фондовий ринок та діяльність банків на ньому має бути регульована з боку держави.

Серйозним фактором, що стримує нарощування власного капіталу є високі норми обов'язкового резервування (до 8 %) [94], що встановлюються Національним банком України. Ставки відрахувань до резервів, на нашу думку, повинні забезпечувати підтримку оптимальної структури банківських активів і загальної ліквідності банків. Крім цього ставки повинні бути гнучкими, своєчасно змінюватися залежно від ступеня інвестиційної орієнтації банків. Підвищення норм обов'язкових резервів призводить до

зростання бездохідних активів і, відповідно, до зниження прибутковості комерційних банків. Крім того, підвищення норм резервування не сприяє здійсненню комерційними банками активних операцій, альтернативних кредитуванню, оскільки обов'язкове резервування є прихованою формою оподаткування і вагомо впливає на наявність коштів, необхідних для портфельного інвестування. Важливе значення для активізації портфельних інвестицій комерційних банків має вдосконалення також інших механізмів грошово-кредитного регулювання економіки, зокрема облікової політики, операцій прямого та зворотного РЕПО, встановлення умов обігу депозитних сертифікатів Національного банку.

Ще одним інструментом впливу Національного банку під час регулювання грошово-кредитного ринку є використання депозитного сертифікату НБУ, який має право обігу на первинному та вторинному ринках лише серед банків. Залежно від ситуації на грошово-кредитному ринку з метою забезпечення відповідної стабільності національної валюти та ліквідності банківської системи Національний банк здійснює розміщення серед комерційних банків власних депозитних сертифікатів. Необхідно розширити коло обігу депозитних сертифікатів на вторинному ринку, а також встановити рівень дохідності на рівні, сприятливому для комерційних банків.

Таким чином, нами було проаналізовано удосконалення цінних паперів банку, охарактеризовано загальну ситуацію інвестиційної діяльності на ринку цінних паперів України. Наведено основні чинники, що мають вплив на фондовий ринок України, серед яких є внутрішні та зовнішні. На мою думку, фондовому ринку України, насамперед, не вистачає удосконалення законодавчої бази, яка вноситиме певні корективи і визначеність, забезпечить стабільність та розвиток. Необхідним є залучення інвестицій та гнучка інвестиційна політика держави, яка сприятиме розвитку інвестиційного клімату, також важливим є удосконалення податкової бази, а саме скасування зайвих податків, які гальмують розвиток інвестиційної діяльності.

Проаналізувавши ці чинники, на мою думку, ключовими моментами в удосконаленні ефективності діяльності банків з цінними паперами є:

- Запровадження звітності про ефективність управління портфелем цінних паперів банку.
- Запровадження страхового захисту банків під час інвестування в цінні папери.
- Зменшення норми обов'язкового резервування НБУ.
- Розширення кола обігу депозитних сертифікатів та встановити рівень дохідності сприятливий для банків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі було розглянуто формування стратегії портфеля цінних паперів банку.

За результатами досліджень, проведених в роботі, можна зробити наступні висновки:

- 1) Інвестиційний портфель банку – це набір цінних паперів, які були придбані з метою максимізації власного доходу та підтримки ліквідності, при цьому уникаючи ризиків. В свою чергу, інвестиційна політика банку – це сукупність заходів, що спрямовані на розробку і реалізацію стратегії щодо управління портфелем цінних паперів, за тієї умови, коли досягається оптимальне поєднання різних видів інвестицій, щоб забезпечити ефективну діяльність, збільшити прибутки від операцій, контролюючи при цьому їх рівень ризикованості і ліквідність балансу.
- 2) Існують різні моделі організації ринку цінних паперів. Проте, з огляду на ситуацію ринку цінних паперів України, на мою думку, найбільш доцільною є змішана, яка включає в себе використання корпоративних цінних паперів та інших інвестиційних інституцій. Також банківські операції на ринку цінних паперів поділяються на емісійні, клієнтські та інвестиційні.
- 3) Існує п'ять основних етапів управління інвестиціями: формулювання інвестиційних цілей, формування інвестиційної політики, вибір портфельної стратегії, вибір активів вимірювання й оцінка ефективності інвестицій. Також є два основні підходи до управління банківськими портфелями фінансових інвестицій – активні й пасивні інвестиційні стратегії.

З метою удосконалення формування портфеля цінних паперів ПАТ «БАНК ¾» були розроблені наступні пропозиції:

- 1) Чітка координація всіх процесів в підрозділах банку, що займаються інвестиційним бізнесом. Вдосконалення законодавчої бази, що дозволить не лише регулювати діяльність банків на ринку цінних паперів, але і проводити контроль за належним дотриманням загальних нормативів інвестування банків.
- 2) Удосконалення тарифів на послуги торговця цінними паперами.
- 3) Розширити коло операцій з цінними паперами, використання у інвестиційній діяльності не лише ОВДП, а й інших корпоративних цінних паперів, які забезпечать подальший розвиток та максимізують прибутки банку, адже ми спостерігаємо зниження прибутку ПАТ «БАНК $\frac{3}{4}$ » протягом останніх років, зокрема в діяльності з цінними паперами.
- 4) Удосконалення відділу комплаєнсу, який буде займатися прогнозованістю інвестиційних ризиків банку, що допоможе сформувати стратегію та мету банку, які забезпечать подальший розвиток інвестиційного бізнесу. Це дасть змогу займатися не лише державними облігаціями, щоб уникнути ризиків та мати стабільні доходи, а використовувати і інші види цінних паперів, враховуючи ризики, зменшувати збитковість та максимізувати прибутки.
- 5) Розширення кола не лише операцій, а й клієнтів з якими співпрацює банк, удосконалення клієнтської бази, тарифне обслуговування, що задовольнятиме потреби банку та його інвестиційних партнерів.
- 6) Урахування елементів управління портфелем цінних паперів банку у контексті його діяльності на ринку цінних паперів обґрунтувало необхідність у розширенні етапів управління, ефективна комбінація яких забезпечила оптимізацію інвестиційно-орієнтованої діяльності.
- 7) Динаміка нормативних обмежень діяльності банків у розрізі активів визначає пріоритети реалізації активних операцій та формує динаміку коливань загального обсягу операцій з цінними паперами, що

підтверджує загальні міркування щодо доцільності їхнього врахування в процесі управління інвестиційно-орієнтованою діяльністю банку.

- 8) Оцінка впливу факторів на процес інвестиційно-орієнтованої діяльності банку за активами показує необхідність використання кореляційно-регресійного аналізу, який визначає, що показники інвестиційно-орієнтованої діяльності вітчизняних банків є залежними величинами по відношенню до сформованої системи показників, що аналізуються. Така залежність обумовила їхній безпосередній вплив на загальний обсяг інвестиційних операцій банків з цінними паперами та, в свою чергу, визначила необхідність їхнього врахування при оптимізації структури портфеля цінних паперів банків.
- 9) Використання моделі формування портфеля цінних паперів банку, що дозволяє одночасне врахування обмежень щодо умов ведення банківської діяльності та вартісних аспектів придбання необхідного обсягу цінних паперів, зокрема, з метою хеджування фінансових ризиків у діяльності банку, що сприяє отриманню більш прийнятної структури портфеля цінних паперів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банківська справа: Центральний банк і грошово-кредитна політика. Банківські операції : у 5 т. [В. О. Сичов, В. Т. Александров, В. В. Астапенко та ін.] ; за ред. В. О. Сичова. - К. : НВП "АВТ ЛТД", 2004. - 528 с. - (Інтегрований навчально-атестаційний комплекс).
2. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page>.
3. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 № 2258-VIII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>.
4. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 №2059- VIII(зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
5. Луців Б. Л. Банківська діяльність у сфері інвестицій / Б. Л. Луців. - Тернопіль : Екон. думка Карт-бланш, 2001. - 318 с.
6. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua/news/Novyny/151657.html>
7. Данілов О. Д. Інвестування : [навчальний посібник] / О. Д. Данілов, Г. М. Івашина, О. Г. Чумаченко. – Ірпінь, 2001. – 377с
8. Фабоцци Ф. Управление инвестициями / Ф. Фабоцци / пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 2000. – XXVIII, 932 с.
9. Бочаров В. В. Инвестиции / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2002. – 288 с.
10. Кльоба Л. Г. Інвестиційна політика банків України в умовах ринкової трансформації економіки [текст] / Л. Г. Кльоба // Інвестиції : практика та досвід. – 2008 р. – № 5. – С. 13–16.

11. Луців Б. Л. Інвестиційний банківський портфель / Б. Л. Луців. — К. : Лібра, 2002. — 192 с.
12. Пересада А. А. Управління банківськими інвестиціями : [монографія] / А. А. Пересада, Т. В. Майорова — К. : КНЕУ, 2005. — 388 с.
13. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа : [підручник] / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин, Андрейків Т. Я. — К. : Знання, 2008. — 564 с.
14. Lintner J. The valuation of risk assets and the selection of risky investments in stock portfolios and capital budgets // Review of Economics and Statistics. — 1965. — 47 (1). — P. 13—37.
15. Markowitz H. Portfolio Selection [Текст]// Journal of Finance. — 1952. — Vol.7. — №1. P. 77—91: <http://cowles.econ.yale.edu/P/cp/p00b/p0060.pdf>
16. Sharpe W., Capital Asset Prices: A Theory of Market Equilibrium under Conditions of Risk // Journal of Finance. — 1964. — P. 425—442.
17. Tobin J. Liquidity Preference as Behavior Towards Risk // The Review of Economic Studies. — 1958. — Vol. 25. — № 2. — P. 65—86.
18. Анализ фондового рынка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://investtrust.ru/analizfr/>
19. Василенко Д.В. Диверсифікація інвестиційної діяльності банків: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кан. екон. наук, Спеціальність 08.00.08 — гроші, фінанси і кредит/ Д.В. Василенко. — Київ, 2009.
20. Галенко О.М. Методи економічного аналізу цінних паперів для формування інвестиційного портфеля на фінансовому ринку України 1999 года: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / О.М. Галенко; Київ. нац. екон. ун'т. — К., 1999. — 19 с.
21. Ганчук, А. А. Моделирование влияния глобализационных процессов на функционирование рынка ценных бумаг: дис. канд. екон. наук: 08.03.02 / А.А. Ганчук. Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана. — К., 2006. — 184 с.

22. Добряк В.С. Моделирование структуры портфеля проектов в условиях неопределенности / В.С. Добряк, М.С. Мазорчук, Н.С. Бакуменко// Радіоелектронні і комп'ютерні системи. — 2008. — № 4 (31). С. 101—105.
23. Кабачій В.В., Кислиця Л.М. Новий підхід до управління портфелем цінних паперів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.vstu.edu.ua/auto/Materials/5/5_9_Kabachiy.pdf
24. Матвійчук А. В. Оптимізаційне управління структурою портфеля цінних паперів / дис. ... канд. екон. наук: 08.03.02 / А. В. Матвійчук. Вінницький держ. технічний ун-т. — Вінниця, 2002. — 220 с.
25. Никонова И. Ценные бумаги для бизнеса: Как повысить стоимость компании с помощью IPO, облигационных займов и инвестиционных операций / И. Никонова. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2006.
26. Оптимізація фондового портфелю [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.management.com.ua/finance/fin013.html>.
27. Пасивне і активне управління інвестиційним портфелем доданки успіху [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://fic.kiev.ua/>
28. Пешко А.В., Назаренко А.В. Інвестиційна стратегія управління компанією [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/e/journals/DeBu/2007'1/doc/2/01.pdf
29. Притула Н.І. Кредитно-рейтингова оцінка як інструмент ринку цінних паперів. — Рукопис: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 — Гроші, фінанси і кредит / Н.І. Притула. Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України", Суми. — 2008.
30. Савчук В.П., Дудка В. Оптимізація фондового портфелю [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.management.com.ua/finance/fin013.html>
31. Сидоренко О.М. Моделі і методи автоматизованого управління портфелем цінних паперів на фондовому ринку [Текст]/ автореф. дис. канд. техн. наук: 05.13.06 / О.М. Сидоренко; Нац. аерокосм. ун-т. ім. М.Є. Жуковського "Харк. авіац. університет". — Х., 2008. — 18 с.

32. Смалюк Г. Теоретичні основи системного підходу до формування та реалізації інвестиційного портфеля/ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
33. Стратегии в управлении портфелем [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.marketjournal.com/rinokbumag/86.html> 22. Формирование инвестиционного портфеля на фон' довом рынке [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.rusft.ru/investor_info/announcements/portfel.pdf
33. Харченко А. О. Моделирование процессов принятия решений в системе инвестиционного менеджмента: дис. канд. наук: 08.03.02 — 2003.
34. Хмеленко, О. В. Организация управления формированием портфеля ценных бумаг: дис... канд. экон. наук: 08.06.01 / О. В. Хмеленко. Харьковський держ. економічний ун-т. — Х., 2003. — 189 с.
35. Максимова В.Ф. Инвестирование [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://walw.ru/invest/index.php?1>
36. Коробов Ю.И., Рубин Ю.Б., Солдаткин В.И. Банковский портфель-1. — М.: Соминтек, 2004.— 108 с
37. Банківські операції: Підручник-2-ге вид., випр. і доп. / А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра экон. наук, проф. А.М. Мороза.- К.: КНЕУ, 2002-476с.
38. Васюренко О.В. Банківські операції: Навч. посіб. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Т-во "Знання".
39. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: Навчальний посібник/ Л.О. Примостка; М-во освіти України.- Київський нац.економ.ун-т. - К: КНЕУ, 1999. - 280 с.
40. Плаксина Є. М. Сучасні підходи до формування інвестиційного портфеля / Є. М. Плаксина // Економічний вісник ЗДІА. — 2012. — № 3. — С. 96-103.
41. Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 1736-VIII від 15.11.2016 р.
42. Буднік М.М. Фінансовий ринок: навч. посібник / М.М. Буднік, Л.С. Мартюшева, Н.В. Сабліна. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — с.334

- 43.Офіційний сайт ПАТ «БАНК ¾» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bank34.ua/>
- 44.Офіційний сайт IBI-Rating [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ibi.com.ua/RU/company/bank-3-4.html>
45. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://smida.gov.ua>
46. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua>
47. Мишкін, Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків [Пер. з англ.] / Фредерік С. Мишкін. – К.: Основи, 1998.
48. Яценюк А. Фондовий ринок України: проблеми та перспективи розвитку / А. Яценюк // Вісник НБУ. – 2004. –№ 11. – С. 4–9.
- 49.Этерис Юджин. Прошлое, настоящее и будущее директивы MiFID (Часть 2)/ Юджин Этерис// The baltic-course. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.balticcourse.com>
50. Вітлінський В.В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику. – К.: ДЕМІУР, 1996. – 212 с.
51. Вітлінський В.В., Наконечний С. І. Ризик у менеджменті. – К.: ТОВ Борисфен-М, 1996. – 226 с. 2
52. Гойко А. Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації. – К.: ВІРА-В, 1999. – 320 с. 3
53. Жураховская Л., Жураховский С. Оптимизация портфеля ОВГЗ – игровой подход //Финансовые риски. – 1996. – № 2. – С. 95-98.
54. Карагодова О., Маслюк Г. Моделювання проблеми оптимізації портфеля цінних паперів //Банківська справа. – 1995. – № 4. – С. 45-47.
55. Касимов Ю.Ф. Основы теории оптимального портфеля ценных бумаг. – М.: Филин, 1998. – 142с.
56. Кини Р.Л., Райфа Х. Принятие решений при многих критериях: предпочтения и замещения. – М.: Радио и связь, 1981. – 560 с.

57. Костіна Н.І., Алексєєв А.А., Василик О.Д. Фінансове прогнозування: методи та моделі. – К.: Товариство «Знання», КОО, 1997. – 183 с.
58. Лепейко Т.И. Методология управления инвестиционными ресурсами финансового рынка: Монография. – Харьков: Изд. ХГЭУ, 2002. – 288 с.
59. Литвиненко С. Н., Поддубный В. И. К выбору эффективного инвестиционного портфеля //Фондовый рынок. – 1998. – № 16(74). – С. 18-20.
60. Ястремський О.І. Моделювання економічного ризику. – К.: Либідь, 1992. – 176с.
61. Ястремський О.І. Основи теорії економічного ризику. – К.: «АРТЕК», 1998. – 235 с.
62. Lintner J. The Valuation of Risk Asset and Capital Budgets, Review of Economics and Statistics? February, 1965. PP – 13-27.
63. Mossin J. Equilibrium in a Capital Asset Market, Econometrica 34(4) October, 1966. PP. 768-783.
64. Ross S.A. The Arbitrage Theory of Capital Asset Pricing, Journal of Economics Theory, Dec.1976.
65. Sharp W.F. A Simplified Model for Portfolio analysis, Management Science, January, 1963
66. Torbin J. The Theory of Portfolio Selection in F.H. Hahn and F.R.P. Brechling (eds), The Theory of Interest Rate, London, Macmillan, 1965. – PP.3-51.
67. Бондарчук В.В., Муравський Я.П. Оцінка якості портфеля цінних паперів// Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури. – 2015. - С.50-51.
68. Гончаренко В., Визначення оптимальної структури портфеля цінних паперів комерційного банку // Банківські операції. – 2011.- №3-4. – С.67-71.
69. Грушко В.І., Лаптев С.М., Любунь О.С., Раєвський К.Є. Банківський нагляд: Навч. посіб. – К.: ЦНЛ., 2004. – 264 с.
70. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції. Пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. – К.: Основи, 1997. – 390 с.

71. Мовсесян А.Г. Интеграция промышленного и банковского капитала. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 286 с.
72. Фонтц К.Л. Тенденции в мировом банковском деле с точки зрения европейской перспективы// Финансовый бизнес. – 1996, № 3. – С. 59-63.
73. Иванов А.Н. Банковские услуги: зарубежный и российский опыт. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 176 с.
74. Усоскин В.М. Современный коммерческий банк: управление и операции. – М.: ИПЦ "Вазар-ферро", 1994. – 320 с.
75. Пшик Б. І. Зарубіжний досвід інвестиційної діяльності банків та можливості його використання в українських умовах // Економічне зростання України: стан та чинники забезпечення: Зб. наук. пр. – К. : Логос, 2003. – С. 263–264.
76. Morrison A. D., Wilhelm W. J. Investment banking. Past, Present, and Future. // Journal of Applied Corporate Finance. – Vol. 19. – Number 1. – New York.: A Morgan Stanley Publication, Winter 2007. – P. 8–20.
77. Schröder M., Borell M., Gropp R., Iliewa Z., Jaroszek L., Lang G., Schmidt S., Trela K. The Role of Investment Banking for the German Economy. Final Report for Deutsche Bank AG. Frankfurt/Main. Dokumentation. Nr. 12-01.–
78. Mannheim:Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung (ZEW), 2012. – 146 p.
79. Кузьмін О. Є. Інвестиційна та інноваційна діяльність : [монографія] / Н. В. Тувакова, А. Я. Кузнєцова, С. В. Князь // [за наук. ред. проф., д-ра екон. наук О.Є. Кузьміна]. – Львів: ЛБІ НБУ, 2003. – 233 с.
80. Катасонов В. Инвестиционный потенциал экономики: механизмы формирования и использования / В. Катасонов : [монография]. – М. : «Анкил» – 2005. – 328 с.
81. Molyneux Ph., Altunbas Y., Gardner E. Efficiency in European bank – ing. – Chichester ect.: Wiley, 1996. – 345 p.
82. Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку: у 3 т. / Т. 2 : Механізми грошового та фондового ринків і їх вплив на розвиток економіки

України / ред. А. І. Даниленко ; Інститут економіки та прогнозування НАН України. – К. : Фенікс, 2008 . – 440 с.

83. Шапран В. Участь банків у формуванні моделі ринку корпоративних цінних паперів / В. Шапран // Вісник Національного банку України. – 2003. – 08. – С. 62–66.

84. Кравченко Ю. Рынок ценных бумаг в вопросах и ответах [Учебное пособие] / Ю. Кравченко. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2003. – 528 с.

85. Науменкова С. Нові тенденції в механізмі регулювання фінансового сектору / С. Науменкова // Вісник Національного банку України. - 2011. - № 12 (190). - С. 4-11.

86. Унінець-Ходаківська В.П. Ринок фінансових послуг: теорія та практика : підручник / В.П. Унінець-Ходаківська, О.І. Вихор, О.А. Лятамбор. – К.: Кондор, 2009. - 480 с.

87. Соколовская Н. Э. Оценка и анализ состояния активов кредитной организации / Н. Э. Соколовская // Банковское дело. – 2015. – № 3 (195). – С. 56–61

88. Чмутова І. М. Комплексний підхід до аналізу операцій банку з цінними паперами / І. М. Чмутова, О. В. Пересунько // Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. – 2014. – Спецвип. 28. – Ч. III. – С. 219–228.

89. Башлай С. В. Банківські операції : навч.-метод. посібн. / С. В. Башлай. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 142 с.

90. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.

91. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

92. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

93. Річні звіти Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2010–2015 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1473066406.pdf
94. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. – Львів: Вид. центр Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка, 2001. – 409 с.
95. Майорова Т.В. Інвестиційний процес і фінансово-кредитні важелі його активізації в Україні: монографія / Т.В. Майорова. — К.: КНЕУ, 2013. — 332
96. Сисоєва Л. Ю. Взаємодія банків та інститутів спільного інвестування в Україні: проблеми та перспективи / Л. Ю. Сисоєва // Механізм регулювання економіки. — 2008. — № 3. — Т. 2. — С. 206–210
97. Банковское дело : [ученик] – [2-е изд., пере раб. и доп.] / под ред. О. И. Лаврушина. – М. : Финанси и статистика, 2002. – 670 с.
98. Епіфанов А. О. Операції комерційних банків : [навчальний посібник] / А. О. Епіфанов, Н. Г. Маслак, І. В. Сало. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 523 с.
99. Игошин Н. В. Инвестиции : Организация управления и финансирование : [учеб. для вузов по экон. Специальностям] / Н. В. Игошин. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : ЮНИТИ, 2001. – 542 с.
100. Кльоба Л.Г. Банківська інвестиційна діяльність на ринку цінних паперів / Л. Кльоба // Економіка та держава . — 2016. — № 6. — С. 20—24.
101. Кльоба Л.Г. Вдосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю в Україні / Л. Кльоба // Вісник НБУ. — 2011. — № 5. — С. 51—53.
102. Закон України «Про Національний банк України » від 10.11.2018 № 679-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
103. Федорчак О.В. Систематизація Законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності в Україні / Федорчак О.В. // Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку. – 2017. – № 4 (59). – С. 1 – 10.

104. Нікончук В. В. Інституційне забезпечення фондового ринку України / В.В. Нікончук // Економічний вісник Донбасу. – 2012. – №3(29). – С. 114-118
105. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» від 16.11.2017 р. [№ 2210-VIII](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-19>.
106. Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. - К. : КНЕУ, 2010. - 519 с
107. Куш О.О. Методи управління інвестиційним портфелем банку та їх характеристика / Куш О.О. // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 10. – С. 12-16
108. Офіційний сайт Незалежної асоціації банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nabu.ua/ru/vsi-banki-ukrayini.html>
109. Офіційний сайт Незалежної асоціації банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nabu.ua/ru/renking-vitchiznyanib-bankiv.html>
110. Грушко В.І., Лаптев С.М., Любунь О.С., Раєвський К.С. Банківський нагляд: Навч.посіб. – К.: ЦНЛ., 2004. – 264 с.
111. Колодізев О. М., Власенко Н. М. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України: сучасний стан і перспективи розвитку/ Колодізев О. М., Власенко Н. М. // БІЗНЕСІНФОРМ. – 2013. – №1. – С.342-347.

Додаток А

**Проміжний скорочений звіт
про фінансовий стан (Баланс)-¹
на 30.09.2018 року
(число, місяць, рік)**

(тис. грн.)			
Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	4	139 083	277 407
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України		0	0
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		0	0
Кошти в інших банках		0	0
Кредити та заборгованість клієнтів	6	283 116	335 473
Цінні папери в портфелі банку на продаж		0	0
Цінні папери в портфелі банку до погашення		0	0
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні ² компанії		0	0
Інвестиційна нерухомість	9	35 387	45 371
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		0	309
Відстрочений податковий актив		2 554	2 371
Гудвіл		0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	10	55 409	59 885
Інші фінансові активи		0	0
Інші активи	11	17 228	20 254
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття		0	0
Кредити та заборгованість банків	5	74 019	139 053
Інвестиції в цінні папери	7	340 960	263 783
Похідні фінансові активи	8	105	1 658
Активи – усього за додатковими статтями		415 084	404 494
Усього активів		947 861	1 145 564
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	12	177 340	263 563
Кошти клієнтів	13	220 958	301 253
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		0	0
Боргові цінні папери, емітовані банком		0	0
Інші залучені кошти		0	0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		3 859	8 323
Відстрочені податкові зобов'язання		7 460	10 363
Резерви за зобов'язаннями	15	0	80
Інші фінансові зобов'язання		0	0
Інші зобов'язання	16	4 932	4 433
Субординований борг		0	0
Зобов'язання групи вибуття		0	0
Похідні фінансові зобов'язання	14	1 094	102
Зобов'язання – усього за додатковими статтями		1 094	102
Усього зобов'язань		415 643	588 117
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал		403 200	403 200
Емісійні різниці		0	0
Незаресстрований статутний капітал		0	0
Інший додатковий капітал		0	0
Резерви та інші фонди банку		67 694	74 485
Резерви переоцінки	17	15 637	19 908
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		45 687	59 854
Власний капітал – усього за додатковими статтями		0	0
Неконтрольована частка ³		0	0
Усього власного капіталу		532 218	557 447

**Проміжний скорочений звіт
про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
(Звіт про фінансові результати)-⁴
за III квартал 2018 року**

(тис. грн.)			
Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Процентні доходи	18	86 592	60 030
Процентні витрати	18	(28 069)	(11 409)
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)		58 523	48 621
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		0	0
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати) після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		0	0
Комісійні доходи	19	35 239	6 763
Комісійні витрати	19	(10 041)	(3 598)
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		0	0
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості		0	0
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж		0	0
Результат від операцій з іноземною валютою		170 773	25 026
Результат від переоцінки іноземної валюти		4 662	405
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(10 045)	0
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0
Витрати/(доходи), які виникають під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів		0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж		0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення		0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями		0	0
Інші операційні доходи	20	533	381
Адміністративні та інші операційні витрати	21	(209 854)	(34 405)
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній		0	0
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з похідними фінансовими інструментами		27 244	692
Чистий прибуток/(збиток) від зменшення корисності фінансових активів		(8 336)	(15 897)
Чистий прибуток/(збиток) від зменшення/(збільшення) резервів за зобов'язаннями		80	(674)
Чистий прибуток/(збиток) від зменшення/(збільшення) корисності дебіторської заборгованості		68	(566)
Накопичений прибуток/(збиток) від перекласифікації фінансових активів, які обліковувалися за справедливою вартістю через інший сукупний дохід до справедливої вартості через прибуток або збиток		1	0
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(811)	(107)
Додаткові статті (доходи) – усього за додатковими статтями		18 246	(16 552)
Витрати зносу та амортизація		(6 190)	(6 052)
Додаткові статті (витрати) – усього за додатковими статтями		(6 190)	(6 052)

(Продовж. додатку Б)

Прибуток/(збиток) до оподаткування		51 864	20 589
Витрати на податок на прибуток	22	(6 159)	191
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		45 687	20 780
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після		0	0
Прибуток/(збиток) за рік		45 687	20 780
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:			
СТАТТІ, ЩО НЕ БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК			
Переоцінка основних засобів та нематеріальних активів	17	(5 029)	0
Частка іншого сукупного прибутку асоційованої компанії		0	0
Додаткові статті (сукупні доходи, що не будуть рекласифіковані в прибуток чи збиток) – усього за додатковими статтями		0	0
Додаткові статті (сукупні витрати, що не будуть рекласифіковані в прибуток чи збиток) – усього за додатковими статтями		0	0
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями іншого сукупного доходу, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток	17	1 096	183
Інший сукупний дохід, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток після оподаткування		(3 933)	183
СТАТТІ, ЩО БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК			
Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж		0	0
Результат переоцінки за операціями з хеджування грошових потоків		0	0
Накопичені курсові різниці від перерахунку у валюту подання звітності		0	0
Частка іншого сукупного прибутку асоційованої компанії		0	0
Зміни результатів переоцінки боргових фінансових інструментів чиста зміна справедливої вартості	17	(627)	36
Зміни результатів переоцінки боргових фінансових інструментів чиста зміна справедливої вартості, перенесена до складу прибутку чи збитку	17	215	0
Додаткові статті (сукупні доходи, що будуть рекласифіковані в прибуток чи збиток) – усього за додатковими статтями		(412)	36
Додаткові статті (сукупні витрати, що будуть рекласифіковані в прибуток чи збиток) – усього за додатковими статтями		0	0
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями, іншого сукупного доходу, що буде рекласифікований у прибуток чи збиток	17	74	(7)
Інший сукупний дохід, що буде рекласифікований в прибуток чи збиток після оподаткування		(338)	29
Інший сукупний дохід після оподаткування		(4 271)	212
Усього сукупного доходу за рік		41 416	20 992
Прибуток (збиток), що належить:			
власникам банку	23	45 687	20 780
неконтрольованій частці		0	0
Усього сукупного доходу, що належить:			
власникам банку	23	41 416	20 992
неконтрольованій частці		0	0
Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває:			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	23	1 305,33000	593,72000
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	23	1 305,33000	593,72000
Прибуток/(збиток) на акцію від припиненої діяльності:			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		0	0
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		0	0
Прибуток/(збиток) на акцію, що належить власникам банку:			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	23	1 305,33000	593,72000
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	23	1 305,33000	593,72000
Примітки: д/н			

⁴ Банк у разі складання Консолідованого звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід або Проміжного скороченого звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід зазначає про це в назві.

Додаток В

Звіт про фінансовий стан
(Баланс)-1

на 31.12.2017 року

(число, місяць, рік)

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	277407	134101
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України		0	0
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	7	1658	507
Кошти в інших банках	8	139053	0
Кредити та заборгованість клієнтів	9	335473	378534
Цінні папери в портфелі банку на продаж	10	263783	2815
Цінні папери в портфелі банку до погашення	11	0	182195
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні-2 компанії		0	0
Інвестиційна нерухомість	12	45371	46315
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		309	337
Відстрочений податковий актив		2371	2063
Гулвіл		0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	13	59885	58589
Інші фінансові активи	14	16605	4973
Інші активи	15	3649	3621
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття		0	0
Активи – усього за додатковими статтями		0	0
Усього активів		1145564	814050
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	16	263563	25
Кошти клієнтів	17	301253	293718
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	18	102	688
Боргові цінні папери, емітовані банком		0	0
Інші залучені кошти		0	0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		8323	0
Відстрочені податкові зобов'язання		10363	10814
Резерви за зобов'язаннями	19	80	59
Інші фінансові зобов'язання	20	1100	1645
Інші зобов'язання	21	3333	2633
Субординований борг		0	0
Зобов'язання групи вибуття		0	0
Зобов'язання – усього за додатковими статтями		0	0
Усього зобов'язань		588117	309582

(Продовж. додатку В)

1	2	3	4
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	22	403200	350000
Емісійні різниці		0	0
Незарєєстрований статутний капітал		0	0
Інший додатковий капітал		0	0
Резерви та інші фонди банку		74485	71683
Резерви переоцінки	23	19908	20989
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	д/н	59854	61796
Власний капітал – усього за додатковими статтями		0	0
Неконтрольована частка -З	д/н	0	0
Усього власного капіталу		557447	504468
Усього зобов'язань та власного капіталу		1145564	814050

Примітки: д/н

-1 Банк у разі складання Консолідованого звіту про фінансовий стан або Проміжного скороченого звіту про фінансовий стан зазначає про це в назві.

-2 Інформація про дочірні компанії надається в неконсолідованій (індивідуальній, окремій) фінансовій звітності.

-3 Інформація про неконтрольовану частку надається у консолідованій фінансовій звітності.

Затверджено до випуску та підписано

28.03.2018

(дата складання звіту)

Голова правління

В.А.Іщенко

(підпис, ініціали, прізвище)

Куліковська О.О., /044/ 364-98-29

Головний бухгалтер

А.М.Пешкова

(прізвище виконавця, номер телефону)

(підпис, ініціали, прізвище)

**Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
(Звіт про фінансові результати)-4
за 2017 рік**

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Процентні доходи	25	83834	73046
Процентні витрати	25	(17904)	(12309)
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)		65930	60737
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		233	3139
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати) після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		66163	63876
Комісійні доходи	26	14206	8964
Комісійні витрати	26	(6178)	(3609)
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(910)	30626
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості		0	0
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж		(107)	0
Результат від операцій з іноземною валютою		69168	(6532)
Результат від переоцінки іноземної валюти		7486	16667
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(1003)	(2116)
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0
Витрати/(доходи), які виникають під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів		(103)	(20)
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж		0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення		0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями		(21)	(8)
Інші операційні доходи	27	556	567
Адміністративні та інші операційні витрати	28	(81276)	(53414)
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній		0	0
Додаткові статті (доходи) – усього за додатковими статтями		0	0
Додаткові статті (витрати) – усього за додатковими статтями		0	0
Прибуток/(збиток) до оподаткування		67981	55001
Витрати на податок на прибуток	31	(8127)	1033
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		59854	56034
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування		0	0
Прибуток/(збиток) за рік		59854	56034

(Продовж. додатку Г)

1	2	3	4
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:			
СТАТТІ, ЩО НЕ БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК			
Переоцінка основних засобів та нематеріальних активів		0	0
Частка іншого сукупного прибутку асоційованої компанії		0	0
Додаткові статті (сукупні доходи, що не будуть рекласифіковані в прибуток чи збиток) – усього за додатковими статтями		0	0
Додаткові статті (сукупні витрати, що не будуть рекласифіковані в прибуток чи збиток) – усього за додатковими статтями		0	0
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями іншого сукупного доходу, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток		244	244
Інший сукупний дохід, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток після оподаткування		244	244
СТАТТІ, ЩО БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК			
Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж		(1615)	(46)
Результат переоцінки за операціями з хеджування грошових потоків		0	0
Накопичені курсові різниці від перерахунку у валюту подання звітності		0	0
Частка іншого сукупного прибутку асоційованої компанії		0	0
Додаткові статті (сукупні доходи, що будуть рекласифіковані в прибуток чи збиток) – усього за додатковими статтями		0	0
Додаткові статті (сукупні витрати, що будуть рекласифіковані в прибуток чи збиток) – усього за додатковими статтями		0	0
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями, іншого сукупного доходу, що буде рекласифікований у прибуток чи збиток		291	8
Інший сукупний дохід, що буде рекласифікований в прибуток чи збиток після оподаткування		(1324)	(38)
Інший сукупний дохід після оподаткування		(1080)	206
Усього сукупного доходу за рік		58774	56240
Прибуток (збиток), що належить:			
власникам банку	32	59854	56034
неконтрольованій частці		0	0
Усього сукупного доходу, що належить:			
власникам банку		58774	56240
неконтрольованій частці		0	0
Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває:			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	32	1710,11	1600,98
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	32	1710,11	1600,98
Прибуток/(збиток) на акцію від припиненої діяльності:			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		0	0
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		0	0
Прибуток/(збиток) на акцію, що належить власникам банк			
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	32	1710,11	1600,98
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	32	1710,11	1600,98

Примітки: Показники чистого/скоригованого прибутку/(збитку) на одну просту акцію за 2016 рік було перераховано для порівняння відповідних показників за 2017 рік у зв'язку з проведеною у I кварталі 2017 року консолідацією акцій, відповідно до якої кількість випущених і сплачених простих іменних акцій в обігу зменшилась з 3500000 000 до 35000

Звіт про фінансовий стан
(Баланс)-1

на 31.12.2016 року

(число, місяць, рік)

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	134101	324883
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України	д/н	0	0
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	7	507	0
Кошти в інших банках	д/н	0	0
Кредити та заборгованість клієнтів	8	378534	389182
Цінні папери в портфелі банку на продаж	9	2815	0
Цінні папери в портфелі банку до погашення	10	182195	9009
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні-2 компанії	д/н	0	0
Інвестиційна нерухомість	11	46315	46360
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	д/н	337	0
Відстрочений податковий актив	д/н	2063	1751
Гудвіл	д/н	0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	12	58589	58953
Інші фінансові активи	13	4973	6384
Інші активи	14	3621	4521
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	д/н	0	0
Активи – усього за додатковими статтями	д/н	0	0
Усього активів	д/н	814050	741043
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	15	25	74
Кошти клієнтів	16	293718	273617
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	17	688	765
Боргові цінні папери, емітовані банком	д/н	0	0
Інші залучені кошти	д/н	0	0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	д/н	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	д/н	10814	11465
Резерви за зобов'язаннями	18	59	51
Інші фінансові зобов'язання	19	1645	4085
Інші зобов'язання	20	2633	2758
Субординований борг	д/н	0	0
Зобов'язання групи вибуття	д/н	0	0
Зобов'язання – усього за додатковими статтями	д/н	0	0
Усього зобов'язань	д/н	309582	292815

(Продовж. додатку Д)

1	2	3	4
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	21	350000	350000
Емісійні різниці	д/н	0	0
Незарєєстрований статутний капітал	д/н	0	0
Інший додатковий капітал	д/н	0	0
Резервні та інші фонди банку	д/н	71683	71378
Резерви переоцінки	22	20989	20783
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	д/н	61796	6067
Власний капітал – усього за додатковими статтями	д/н	0	0
Неконтрольована частка -3	д/н	0	0
Усього власного капіталу	д/н	504468	448228
Усього зобов'язань та власного капіталу	д/н	814050	741043

Примітки: д/н

- 1 Банк у разі складання Консолідованого звіту про фінансовий стан або Проміжного скороченого звіту про фінансовий стан зазначає про це в назві.
-2 Інформація про дочірні компанії надається в неконсолідованій (індивідуальній, окремій) фінансовій звітності.
-3 Інформація про неконтрольовану частку надається у консолідованій фінансовій звітності.

Затверджено до випуску та підписано

22.03.2017

Голова правління

В.А.Ігнєнко

(підпис, ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

С.І.Барабаш

(підпис, ініціали, прізвище)

Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
(Звіт про фінансові результати)-4

за 2016 рік

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Процентні доходи	24	73046	178392
Процентні витрати	24	(12309)	(17700)
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)		60737	160692
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		3139	37598
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати) після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		63876	198290
Комісійні доходи	25	8964	43754
Комісійні витрати	25	(3609)	(3188)
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		30626	(110558)
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості		0	0
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж		0	(5337)
Результат від операцій з іноземною валютою		(6532)	(175823)
Результат від переоцінки іноземної валюти		16667	(5356)
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(2116)	(3402)
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0
Витрати/(доходи), які виникають під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів		(20)	66230
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж		0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення		0	0
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями		(8)	(3)
Інші операційні доходи	26	567	1648
Адміністративні та інші операційні витрати	27	(53414)	(49845)
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній		0	0
Додаткові статті (доходи) – усього за додатковими статтями		0	0
Додаткові статті (витрати) – усього за додатковими статтями		0	0
Прибуток/(збиток) до оподаткування		55001	(43590)
Витрати на податок на прибуток		1033	49657
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		56034	6067
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування		0	0
Прибуток/(збиток) за рік		56034	6067